

KLEINE BRUNA BIBLIOTHEEK

*Een reeks
belangrijke uitgaven op
bellettristisch en populair-wetenschappelijk
gebied*

Mr. A. ROTHART

GEVAARLIJK SPEELGOED

1954

*Toelating en opvoeringsvoorwaarden moeten vóór de
vertoning worden aangevraagd bij de „S A B A M”,
Wetstraat 95, Brussel.*

Mr. A. Roothaert

GEVAARLIJK SPEELGOED

EEN LUCHTIG SPEL IN VIER BEDRIJVEN

A. W. BRUNA & ZOON - UTRECHT

P E R S O N E N

DORA CONRADI, aankomende studente
NELL CONRADI, haar stiefmoeder
PAUL CONRADI, haar broer, student
MIENTJE DONT, huishoudster bij de Conradi's
PROFESSOR STOLK, psychiater
Dr EDWARD STOLK, zijn zoon, chirurg
Mr REEDER, Rechter-Commissaris
KAREL VEERMAN, badmeester, zwemkampioen en trainer

Figuratie-rollen:

VERPLEEGSTER
GRIFFIER
POLITIEMAN (burgerkleding)
POLITIEMAN (uniform)

EERSTE BEDRIJF

Tijd: Omstreeks 1950. Begin van grote vakantie.

Nacht.

Toneel: Hall van weelderig landhuis.

Vooraan tegen linkerwand: dressoir, waarop zilveren theeservies, lege champagne-koeler, een paar cocktail-shakers, etc.

Ernaast in linkerwand: tochtdeur naar vestibule en buitendeur. Daarachter, ongeveer in de hoek: telefoontoestel aan de wand.

In achterwand links: deur naar keuken, meer naar rechts: deur naar andere vertrekken.

Geheel rechts en tegen rechter wand ziet men frontaal ongeveer 12 treden (manshoogte) van decoratieve trap, opstijgende tot vierkant platform, waar trap een rechte hoek maakt en in de rechterwand verdwijnt. In het betimmerde profiel van trap bevindt zich, vrijwel onzichtbaar in het beschot weggewerkt, de deur van een rommelkast (débarras), die onder de traptreden en het kleine platform is ingebouwd. (Publiek kan er dus niet in kijken.)

In rechterwand, meer naar voren: open, lege haard. Ervoor: een zitje van minstens 6 lage zitplaatsen rond twee clubtafeltjes. Op één ervan: gevulde asbak, liggende fles in bourgogne-mandje, staande fles armagnac, een bourgogne-glas, een cocktail-glas en een Jamaica-glas. Naast en tegen zetel gevallen, zichtbaar voor publiek: een groot, kleurig tijdschrift. Een paar onachtzaam weggelegde, gebruikte kranten. Algemene indruk: men is hier weggegaan en heeft alles laten liggen zo het lag.

Een paar staande schemerlampen boven zitje, enkele rechte stoelen, ergens — liefst niet frontaal — een staande of andere, antieke klok.

(Indien bouw van trap bezwaarlijk is, kan worden vol-

staan met een muurkast, waarvan deur in wandbekleding of lambrizing is weggewerkt. Deze komt dan ter hoogte en in de plaats van dressoir, dat verhuist naar achterwand tussen de twee deuren. Het hier aangegeven opkomen en afgaan langs trap geschiedt dan door rechtse deur in achterwand.)

*

Bij opgaan van doek is toneel donker en verlaten. Enkele seconden later klinkt van boven het geklik van schakelaar en schieten enkele zwakke (wand)-lichten aan, zodat sfeer schemerig en geheimzinnig blijft. Klok (indien zichtbaar) staat op slag van drieën.

DORA CONRADI (19 jaar, gekleed in peignoir over pyjama, komt angstig en tersluiks de trap af. Al dalende buigt zij zich over trapleuning en steekt haar neus vooruit, alsof zij een verdacht luchtje ruikt. Als zij beneden is, slaat juist de klok drie uur, even later klinken drie slagen van verre klokketoren; dit om rustige atmosfeer van villadorp weer te geven. Voorzichtig en geruisloos verdwijnt zij door tochtdeur. Enkele seconden later weer op: nu meer gejaagd en niet zo behoedzaam. Dicht bij tochtdeur werpt zij zich op de knieën, steunt handen op de grond en doet alsof zij op de vloer naar iets zeer kleins zoekt, waarbij zij zich kruipend een paar maal verplaatst en met nerveuze schokken haar hoofd naar links en rechts beweegt. Heel deze pantomime moet vreemd en zelfs waanzinnig aandoen. Op eens geraakt zij in paniek, springt met een gesmoord gilletje op en gaat snel naar deur van rommelkast onder de trap. Deze deur heeft geen knop, wordt slechts geopend met sleutel. Werktuiglijk tast zij ernaar en is zeer verbaasd, omdat sleutel mankeert, kijkt op de vloer of hij misschien gevallen is. Tracht vergeefs met haar nagels in deurspleet de kast te openen. Staat dan enkele seconden met haar gezicht tegen

het beschot gedrukt, alsof zij met één oog door de spleet wil gluren. Keert zich vervolgens tot publiek, houdt hoofd tussen de handen en kreunt in ontzetting):

Oooh! . . . Oooh!

(Na enkele ogenblikken van radeloosheid, haast zij zich naar het dressoir, trekt een lade open, tast er diep in en brengt een handvol sleutels tevoorschijn, waaraan kleine kaartjes bengelen. Na enig zoeken bij een wandlichtje vindt zij de reserve-sleutel en opent de kast. Ofschoon daar (onzichtbaar) het lijk ligt van haar oom Leo, lijkt het wel of zij deze vondst verwacht heeft. Zij schrikt niet, is alleen verslagen. Draait in de kast aan schakelaar, zodat daarbinnen een zwak licht opgaat. Buigt zich over lijk, waarbij zij haast geheel in kast verdwijnt. Trekt zich terug uit kast, keert er huiverend haar rug naar toe, wringt de handen. Meteen komt er een lange buis van stofzuiger uit de kast gekanteld, tikt haar op de schouders — als dat lukt — valt in ieder geval met een gonzende plof naast haar neer. Nu gilt zij huizenhoog, slaat blindelings op de vlucht en komt eerst tot staan in linkerbovenhoek bij telefoon, kijkt dan eerst om naar kast en schudt het hoofd. Staat even te hijgen, houdt beide handen op haar hart. Krijgt nieuw idee, zoekt gejaagd in repertorium, dat naast telefoon hangt, haakt toestel af en begint nummer te draaien. Niet al te snel — de huisgenoten moeten tijd krijgen op haar gegil af te komen — krijgt zij aansluiting, zegt zacht maar dringend in telefoon):

Hallo? Met Karel? . . . Spreek ik met Karel? . . . Van het —? (schrikt) O neem me niet kwalijk!

(Hangt snel toestel op, schrikt dan van gerucht, komende van boven. Trippelt naar rommelkast, zet buis van stofzuiger op haar plaats, doet licht in kast uit, wil de deur sluiten, maar de (onzichtbare) voeten van het lijk, die wat naar voren geschoven zijn, belemmeren het. Dit moment verschijnt op platform van trap haar stiefmoeder)

NELL CONRADI (*spookachtig in witte, sluierachtige kimono en met al even wit, dik-opgelegd schoonheidsmasker, waarvan een goed toneelkapper iets angstwekkends weet te maken. In haar gewone doen is zij een mooie, kokette vrouw, die de veertig nadert en met alle wapens vecht tegen haar leeftijd. Nu kijkt zij ongezien toe over trapleuning, terwijl*)
DORA (*die vergeefs getracht heeft met haar voet de voeten van de dode terug te duwen, zich bukt in kast, haar handen gebruikt en eindelijk de deur dicht krijgt. Op dit ogenblik gaat de deur naar keuken open en verschijnt door een angstig kiertje het hoofd van de huishoudster*)

MIENTJE (*53 jaar, goedig en bezorgd slavenzieltje, onderwets „famielstuk”, gekleed in lange, witkatoenen nachtpon, waarover dikke kamerjas, lange vlecht van grijzend haar op de rug. Als zij Dora ziet, komt zij haastig naar voren, doet haar mond al open, maar voor zij iets kan zeggen klinkt felle stem van*)

NELL: Dora! Wat doe je daar?

DORA (*draait juist de deur op slot en trekt sleutel eruit. Schrikt en geeft een gillette, dat geheel overstemd wordt door onmetelijke schreeuw van*)

MIENTJE (*starend naar Nell. Als zij haar mevrouw herkent, breekt haar gil schielijk af en zegt zij, hijgend*):
Gunst mevrouw!.. Is dat een mens laten schrikken.. Wat ziet u d'r uit!... Wat is er toch met uw gezicht gebeurd?

NELL (*komt driftig de trap af, draait beneden aan schakelaar, zodat nu volop licht schijnt*): Doe niet zo achterlijk, Mientje! Je moet toch langzamerhand weten, dat een vrouw van mijn uh, van mijn positie haar gezicht verzorgt. En klèts er niet over, wil je? Dat zijn toiletgeheimen en daar wordt niet over gebabbeld door behoorlijke mensen. Dat is heel ordinair.

MIENTJE (*nog buiten adem*): Jaah... mevrouw... Als

je 't weet is het niks. Maar ik wist niet wat ik zag. U stond daar ineens als een complete geestverschijning!

DORA: Als u klaar bent met —

NELL (*driftig onderbrekend*): En jij! Begin je weer met je geheimzinnige streken? Wat heb je daar in die kast gestopt?

DORA (*stug*): Niets. . . . Het lag er al.

NELL: Lieg niet! Ik heb duidelijk gezien, dat je'r iets instopte. Geef hier die sleutel!

DORA (*houdt sleutel op haar rug*): Laat ik u eerst even waarschuwen, mama! En voorbereiden op iets heel ergs. Anders zegt u straks dat ik u moedwillig heb laten schrikken.

NELL: Voorbereiden? Schrikken? Waarom?

DORA: Als u in die kast kijkt, zult u schrikken. . . . Van een lijk.

MIENTJE } 'n Lijk?!

NELL }

NELL: Wát voor lijk?

MIENTJE (*meewarig*): O-och, is het de poes, Juffrouw Dora? Ze was de laatste dagen al helemaal niet goed en ik dacht al, dat —

DORA: Nee, Mientje, het is veel erger. . . . Het is een mens. . . . Schrik niet Het is Oom Leo.

MIENTJE: Meneer Leo? 't Is toch niet waar, kind?

NELL: Leo? 'n Lijk? Je bedoelt natuurlijk, dat hij dronken is.

DORA: Of hij dronken was of niet, maakt weinig verschil. Nu is hij dood.

NELL (*opvliegend*): Dood? Wat weet jij daarvan? (*verachtelijk*) Doo-ood! En omdat hij dood is, heb je hem voor het gemak maar even in dat rommelhok gesleept, zeker? Maakt die deur open, onmiddellijk! Er moet direct een dokter komen, als hij er zó erg aan toe is.

DORA (*terwijl zij deur openmaakt*): Nog eens, mama: ik heb hem er niet ingesleept. Waarom zou ik?

NELL: Ik vertrouw je niet meer met al je achterbakse streken. (*draait aan schakelaar in de kast, zodat daarbinnen het lichtje opgaat. Bukt zich en schudt aan het lijk*): Leo! Leo! Word wakker, Leo!

DORA (*trekt schouders op*).

MIENTJE (*bibberig*): U gelooft toch niet ècht, dat meneer dood is, Juffrouw Dora?

DORA (*verveeld*): Maar hij is dood, Mientje.

NELL (*richt zich op uit kast, is ongerust, maar wil het niet toegeven en snauwt*): Zeur niet, jij! Hij is natuurlijk alleen maar tipsy. Buiten bewustzijn. Stomdronken, als je dat beter verstaat. . . . Ik bel de ouwe heer Stolk op. (*gaat naar telefoon, kijkt in repertorium en begint nummer te draaien.*)

DORA: Meneer Stolk? Maar dat is geen gewone huisdokter. Hij is specialist, professor, zelfs. Psychiater, nota-bene! Hij zegt natuurlijk, dat u uw eigen dokter moet roepen. En hij zal het buitengewoon geestig van u vinden, dat u hem op dit uur —

NELL (*met telefoon aan oor*): Voor mij komt hij graag genoeg. Hij is een kennis, een huisvriend, mag ik wel zeggen. En hij woont hier vlakbij. Als hij het beneden zijn waardigheid vindt, moet hij zijn zoon maar sturen. Hoe heet die jongen ook weer?

DORA: Die heet Edward. . . . Hé, vanmiddag wist u dat nog zo goed!

NELL: Er is haast bij en Dokter Pennock zou helemaal van de andere kant van 't dorp moeten komen. (*spreekt nu in apparaat en haar nijldige stem wordt opeens een soort engelenzang*) O meneer Stolk, u spreekt met mevrouw Conradi. Ik vind het verschrikkelijk, dat ik u moet storen op dit uur, maar ik kan onze dokter Pennock niet bereiken en ik maak me vreselijk ongerust. . . . (*opgelucht*)

O, ben jij 't Edward? Gelukkig, dan kunnen we je vader tenminste met rust laten. . . . Ja, zie je, het gaat over mijn zwager. We hebben hem zo juist gevonden, beneden in de hall. Helemaal buiten westen! Geeft geen teken van leven meer. Dora wéét het natuurlijk weer en houdt stokstijf vol, dat hij al dood is. . . . Ja, onzin natuurlijk. Maar het ziet er wel akelig uit, hoor. . . . (*giechelt*) Eén glaasje te veel? Het zullen er wel meer zijn, vrees ik, want in zó'n toestand heb ik hem nog niet gezien. . . . Heel graag en o ja, Edward! Je gaat je toch niet helemaal aankleden, hoop ik? Kom maar gerust zoals je daar staat, hoor kerel, we zijn onder ons. . . . Tot zo dan, daag! (*zonder meer haast zij zich in jeugdig gangetje de trap op.*)

MIENTJE (*zodra Nell verdwenen is*): Ik wou het juist zeggen, ik dacht warempel, dat mevrouw haar gezicht vergeten had.

DORA: Daar zou heel wat meer voor nodig zijn dan één lijk, Mientje! Dan ontploft de wereld.

MIENTJE: Kind uh, Juffrouw Dora, spreek toch niet van lijk. Het is immers alleen maar de drank. Dadelijk komt de dokter en die geeft meneer een spuitje en dan zult u zien, dat meneer —

DORA: Dat hij weer springlevend wordt. Dat zou dan een toverspuitje moeten zijn. Nee Mientje, hij is dood, zo dood als een pier. Ik wéét het!

MIENTJE (*klaaglijk*): M'n lieve kind, zeg toch niet altijd: ik wéét 't. En dat steeds van dingen die u niet weten kùnt. U maakt er mij ook dikwijls genoeg mee van streek. En uw mama begint het op de zenuwen te werken. Op de duur gaan de mensen nog denken, dat u niet goed bij uw hoofd bent.

DORA: Of t e goed, Mientje. Heb je ooit meegemaakt, dat ik ongelijk had, als ik zei dat ik iets wist?

MIENTJE (*wanhopig*): Maar dat ís 't hem juist, liefje! Je kunt je niet beter gehaat maken dan door altijd gelijk te

hebben. En dat is het niet alléén. Telkens lijkt het wel of u t e v e e l weet. Ik bedoel dingen, die u niet weten mag. En dat verdragen de mensen niet. Ook de braafste zielen hebben allemaal wel iets te verbergen. Je maakt het er alleen maar slechter mee, voor de anderen en voor u zelf. Geloof me nou, kindjelijf; ik heb immers het goeie met je voor.

DORA (*een beetje stug*): Ik heb nooit iets anders dan de waarheid gezegd.

MIENTJE: Maar dat is helemaal verkéérd! Je moet nóóit de waarheid zeggen —

DORA (*klein lachgilletje*): Mientje! Lieve, goeie schat! Ik had nooit geloofd dat jij zó verdorven was.

MIENTJE: Ik bedoel: als het niet nodig is, dat je de waarheid zegt. Als er alleen maar narigheid en niets goeds van komen kan. Je hebt alleen maar te zwijgen; dat is toch niet zo moeilijk? (*al pratende wil zij de boel wat gaan opruimen en steekt juist de hand uit naar dingen op clubtafeltje*).

DORA (*scherp*): Afblijven, Mientje!

MIENTJE (*trekt verschrikt de hand terug*): Goeie grutten, is dat schrikken! En wat betekent dat nu weer? Ik mag toch de boel wel opruimen?

DORA: Nee, dat mag je niet, je mag zelfs niets aanraken. Anders krijg je straks verschrikkelijk op je kop van de politie.

MIENTJE: Politie? Denkt u dan dat we politie over de vloer krijgen?

DORA: Natuurlijk. Oom Leo is niet zelf in die kast gekropen. De deur was op slot.

MIENTJE: O, o, o, wat een ellende allemaal! Maar wie kan het dan gedaan hebben? Uw broer toch niet?

DORA: Nee. Paul is nog niet terug van die verjaringsfuif... Hij is nog steeds zijn verdriet aan 't verdrinken.

MIENTJE (*bezorgd*): Hè?! Waarvoor zou meneer Paul zijn

verdrink verdrieten, zijn verdriet (*houdt haar hoofd vast*)
Kind, schei uit; ik word er tureluurs van!

DORA: Zijn teergeliefde Kitty gaat immers morgen trouwen. (*kijkt op klok*) Of beter gezegd: vandaag.

MIENTJE: Kitty? Is dat die meid uit de Dixie-bar? U gelooft toch niet, dat meneer Paul daar ooit ècht verliefd op geweest is? Dat het ooit in zijn hoofd is opgekomen om met zoiets te gaan trouwen? (*verachtelijk*) Een afgelikte boterham uit een bar!

DORA: Je kunt nooit weten; hij heeft er tijd genoeg aan besteed. En Kitty is geen haar slechter dan andere meisjes. Bovendien veel mooier dan de meeste.

MIENTJE: Ik ken d'r niet, maar wat ik er allemaal van moet horen! Uw mama noemt d'r een doortrapt sletje en zo staat ze ook overal te boek.

DORA: Alleen omdat haar ouders een bar houden en zij daar moet werken, graag of niet. Ik zou wel eens willen zien hoe al die keurige dametjes van het Villapark het er af zouden brengen in h  r plaats.

MIENTJE: Maar ze is toch geslepen genoeg geweest om dat verwende jongetje van Mevrouw Silva aan de haak te slaan. Iedereen noemt het een schandaal. Een jongen van zo'n rijke, voornamen familie. . . . Zijn vader is dood en zijn moeder heeft niets over hem te zeggen, naar het schijnt. Heel de familie is boven op hem gaan zitten, zei de melkboer, maar zo'n troetelkind wil natuurlijk zijn zinnetje doordrijven en trouwt zijn ongeluk tegemoet. T  ch moet ik hem eerst getrouwd zien, voor ik 't geloof. De familie zal wel alles op alles zetten. Zijn grootvader is minister geweest en z'n oom is president van de rechtbank. Er zou op 't laatste nippertje nog best een kink in de kabel kunnen komen.

DORA (*spreekt peinzend voor zich uit*): Juist Mientje, dat is het. Er zou nog best iets tussen kunnen komen. . . .

MIENTJE: Van de andere kant zou het maar goed zijn,

dat zo'n trekpleister getrouwd is. Dan kan meneer Paul tenminste geen gekke streken meer uithalen.... Weet u zeker, dat hij nog niet thuis is? Hebt u in zijn kamer gekeken?

DORA: Nee, uh (*schrikt en doet onhandige poging om zich te herstellen*) Ik bedoel.... Dat wil zeggen.... Ja, natuurlijk heb ik gekeken.... Dat spreekt toch van zelf.

MIENTJE (*terugvallend in haar oude rol van kindermisje*): Maar nou sta je toch schrikkelijk te jokken, juf-fertje! Dat zie ik duidelijk genoeg.

DORA (*vermoeid lachje*): Zie je, daar heb je 't al. Eerst zeg je, dat ik niet de waarheid moet zeggen, als er alleen maar narigheid van komt. En de eerste keer, dat ik je raad opvolg, verwijt je me, dat ik sta te liegen.... Nu dan: ik heb níét in Paul z'n kamer gekeken en tòch weet ik, dat hij nog niet thuis is.

MIENTJE: O-o, daar begint u weer met ik-weet-'t. Maar hóé in hemelsnaam weet u het dan, als u niet bent gaan kijken? En hoe weet u, dat meneer Leo dood is; u bent toch geen dokter? En o ja, hoe wist u opeens in het hol van de nacht, dat uw oom hier te vinden was, in de rommelkast? (*Er wordt gebeld*) O, daar is de dokter. (*af door tochtdeur en even later op, voorafgegaan door*)

Dr EDWARD STOLK (*27 jaar, lange kamerjas over pyjama, dokterskoffertje in de hand. Toont meer dan gewone belangstelling voor Dora, naar wie hij tijdens volgend spel wat al te vaak kijkt*): Dag Dora! (*vrij innige handdruk*) Je ziet een beetje wit; ben je zó geschrokken? (*ijverig*) Waar is de patiënt?

DORA: De grootste schrik is al geweken, Eddy. En je hoeft je niet te haasten; hij is al een hele tijd dood.

EDWARD (*vaderlijk*): Allez-allez, kom-kom-kom! Niet zo somber, Doortje.

NELL (*komt in vriendelijk vaartje de trap af, haar gezicht nu opgemaakt, gekleed in andere, zeer wereldse kimono*,

een en al beminnelijkheid, nu er een man aanwezig is): Ha, Edward! Wat engelachtig van je, dat je zo gauw gekomen bent. (*stormachtige handdruk*) Een pak van m'n hart. Ik vind een dronkeman zó iets griezeligs, ik ben er dóódsbang van!

EDWARD: Och, dat heeft niets te betekenen, mevrouw. En mijn vader —

NELL (*giechelt*): M e v r o u w ? ! Je doet net of ik 'n eerbiedwaardige ouwe dame ben! Zeg maar Nell, hoor!

EDWARD (*wel wat overrompeld*): O, uh... Heel graag, uh... Nell... Wat ik zeggen wou: m'n vader is ook op komst, weet u... weet je. Ik zal gauw even kijken of er iets dringends moet gebeuren. (*gemaakt plechtig*) En dan treed ik natuurlijk zeer bescheiden terug voor de autoriteit van de professor.

NELL (*lacht vleierend*): Je bent me toch een nummer, Edward! Maar wat je vader betreft, voel ik me werkelijk bezwaard. Ik had gehoopt, dat ik hem de last kon besparen.

EDWARD (*trekt schouders op*): Hij heeft het zelf gewild, hij is oud en wijs genoeg, is 't niet?... Maar waar is de patiënt?

NELL (*wijzend*): Daar.

EDWARD: Dààr?!... Héé, hoe is hij dáár terechtgekomen?

NELL (*zuurzoet*): Dàt zou je aan Dora moeten vragen.

DORA (*na een poosje, terwijl allen haar aanstaren*): Ja, ik heb hem nu eenmaal dààr gevonden... En het is niet zo gemoedelijk als je denkt, Edward. De deur was op slot en de sleutel was verdwenen. Ik heb een reserve-sleutel op moeten zoeken.

NELL (*ongelovig*): De deur op slot? En de sleutel weg? Hoe kan dat nou?

EDWARD (*heeft stethoscoop uit valiesje gehaald*): Ja, dat is al heel vreemd... Om niet te zeggen hoogstverdacht... Maar dat is van later zorg. Laten we eerst even kijken wat er van die arme meneer Conradi overgebleven is.

(*haakt stethoscoop in oren en verdwijnt, zich bukkend, geheel in de kast. Even later klinkt weer de huisbel*)

MIENTJE (*af door tochtdeur en even later terug, voorafgegaan door*)

PROFESSOR STOLK (*vooraan in de zestig, grijs en eerbiedwaardig, kalm en indrukwekkend, gekleed in hooggesloten huisjasje met tressen, donkere pantalon, leren pantoffels*): Goeden morgen, mevrouw Conradi. (*handdruk*) Dit is niet bepaald een rustige nacht voor u, vrees ik.

NELL: O meneer Stolk, wat vind ik het buitengewoon charmant van u, dat u zelf ook gekomen is voor die belachelijke geschiedenis. Ik ben er zó verlegen mee! Ik was al blij, dat ik Edward aan de telefoon kreeg en dat ik u niet van uw nachtrust —

STOLK: Dat is in orde, mevrouw. . . . Ha, dag Dora! Ik heb nog geen gelegenheid gehad je te feliciteren met je eindexamen. (*handdruk*) Van harte, hoor kind! Dat heb je er best afgebracht.

DORA: Dank u wel, meneer Stolk.

STOLK (*kijkend naar kast*): Héé, wat is dat voor een rare opstelling?

NELL: Ja, meneer Stolk, dat is het vreemdste van alles. Dora heeft hem daar gevonden. . . . (*met hatelijk nadrukje*) zegt ze.

DORA (*krwaad*): Ja, dat zegt ze. En dat is zo.

STOLK (*kucht en verandert tactisch van onderwerp*): Uw man is dezer dagen weer eens naar New-York gevlogen, hoor ik?

NELL: Ja meneer Stolk, eergisteren. En Paul is nog niet terug van een verjaringspartijtje in de stad. Ik wist geen raad!

STOLK (*ironisch tot onzichtbare Edward*): Zeg, dokter! Zouden we de patiënt niet even hier halen? Dan kunnen we hem tenminste onderzoeken.

EDWARD (*komt na spannende stilte uit de kast, haakt stethoscoop uit oren en is totaal verbijsterd*): Het spijt me verschrikkelijk Het is veel erger dan we konden vermoeden Ik moet u voorbereiden op —

MIENTJE (*gilt*).

NELL (*gilt*): Nééé! Edward! 't Is toch niet waar?

EDWARD (*knikt*) Ik vrees dat Dora gelijk heeft.

STOLK: Zeg eris, ben je zeker van je zaak?

EDWARD (*reikt hem stethoscoop aan*): Kijk zelf maar 'ns. En ik zou hem liever niet verplaatsen, pappie! Het geval is mij een beetje te verdacht.

STOLK (*halthoudend op weg naar kast*): Verdacht, zeg je?

EDWARD: Hebt u dan niet gehoord wat Dora zei? Dat de deur op slot was en de sleutel zoek?

STOLK: Olalà! Dàt verandert de zaak. Zijn er verwondingen?

EDWARD: Nee, niet voor zo ver ik kan zien. En de hals is niet gebroken.

STOLK (*zet stethoscoop op en gaat lijk onderzoeken*).

NELL (*nog steeds achterdochtig*): Maar hier staat alles nog op zijn plaats. En als het waar was wat Dora zei, zouden er inbrekers in huis zijn geweest.

EDWARD: Tja, dat moet wel. Ik kan niet aannemen, dat een van de huisgenoten hem daar — dood of levend — heeft weggestopt.

DORA: Ik in ieder geval niet. En Paul kan het ook niet gedaan hebben.

NELL: En ik natuurlijk ook niet, stel je voor! Ik heb hier gisterenavond met hem gezeten tot ik naar bed ging. Hij heeft (*wijst*) die bourgogne gedronken en ik één cocktail. Om half elf ben ik gaan slapen en hij is hier blijven zitten, niet op een droogje, dat zie je wel. (*schrikt en wijst naar staande fles*) O God! Die armagnac! De griepfles! Ontzettend!

STOLK (*komt uit kast en legt stethoscoop af*): Spijt me wel,

mevrouw Conradi, maar het is zo. Ik ben wel geen lijk-schouwer, maar ik durf toch wel te beweren, dat uw zwager al enkele uren geleden moet overleden zijn. . . . En dat onder zeer verdachte omstandigheden. U weet, dat ik verbonden ben aan het Ministerie en regelmatig optreed in strafzaken. Het is mijn plicht, en trouwens ook úw plicht, de justitie kennis te geven van dit geval. Eerst en vooral moet de doodsoorzaak worden vastgesteld. Aan dodelijke verwondingen geloof ik niet. Dan zouden er zeker bloedsporen te zien zijn. Maar er bestaat nog altijd zoiets als vergiftiging. Wat wilde u zeggen over die armagnac? Zat er iets schadelijks in die fles?

NELL: Ja. . . . Dat wil zeggen nee. . . . O, m'n hoofd! (*laat zich slap neer in een zetel en houdt haar hoofd vast*)

DORA: Ik kan het u wel uitleggen, meneer Stolk. Die armagnac is heel goed, maar niet voor gewoon gebruik bestemd. Hij is namelijk heel sterk, hij gaat naar de zestig graden, als ik het goed heb.

STOLK: O, dat is niet kinderachtig. Dat kan schikken! Maar wat was de bedoeling? (*glimlach*) Zó drankzuchtig is je vader helemaal niet, integendeel!

DORA: Dat kwam zó, meneer Stolk: Tijdens de oorlog was vader eens bij onze wijnhandelaar en hoorde, dat er een uitstekende soort armagnac was aangekomen, in zeer geconcentreerde vorm, om vracht en ruimte te besparen, geloof ik. Die werd dan hier verdund tot het normale gehalte. En de wijnkoper vertelde, dat hij altijd enkele flessen van de sterke soort voor eigen gebruik hield. Niets was zo goed als een klein glaasje van dat heel straffe goedje voor iemand, die zich wat griepiger voelde. Toen vader dat hoorde, wilde hij natuurlijk ook enkele flessen hebben. Als medicijn, wel te verstaan. Hij merkte de etiketten met een rood kruis — kijkt u maar — en wij noemde ze de griepflessen.

STOLK: En je oom wist dat niet?

DORA: Ik geloof zeker van niet, meneer Stolk. Wij dachten er zelf haast nooit aan. Deze fles zal wel een hele tijd daar in het dressoir hebben gestaan, is 't niet, Mientje?

MIENTJE: O ja, Juffrouw Dora, wel meer dan een half jaar. En och Here, ze was nog zo goed als vol. Gisteren heb ik ze nog afgestoft. Ze stond helemaal achteraan in een hoekje.

STOLK: Juist en nu is ze zo goed als leeg.

NELL: Hij moet die fles gevonden hebben toen ik al naar bed was.

MIENTJE: Och ja, mevrouw, dat is waar ook! Behalve de griepfles stonden er alleen nog wat zoete likeuren in 't dressoir. Ik had vergeten de rest aan te vullen. Met meneer Leo in huis was 't haast niet bij te houden.

STOLK: Wat had meneer Conradi tevoren gedronken, mevrouw?

NELL: Een fles bourgogne, meneer Stolk. Daar staat ze nog en ze zal wel leeg zijn, daar twijfel ik niet aan. Wat hij daarvóór gedronken mag hebben, is niet te schatten. Hij begon hier altijd vóór de lunch al met Dry Martini. Dan ging hij meestal uit en verder was hij de hele dag niet meer wat je noemt brandschoon. Maar dat was zijn gewone doen.

STOLK: Was hij vóór die bourgogne in een ver gevorderde staat? Meer dan gewoonlijk?

NELL: N-nee, niet erger dan anders. Het maakte weinig verschil, het viel tenminste niet op. Altijd het zelfde liedje, weet u wel: kletsen, kletsen zonder eind. Twee of drie keer het zelfde zeggen. Lachen om zijn eigen flauwe geestigheden. Hóógstvermoeiend! . . . Daarom ben ik al om half elf gaan slapen. Toen de wijn op was, heeft hij zeker naar iets pittigers gezocht, een slaapmutsje, nietwaar, en zo is hij toevallig op de verkeerde fles terecht gekomen.

STOLK: Juist, mevrouw Conradi. Dus een gewoonte-

drinker, mogen we wel zeggen. Ruim twintig jaar in de tropen geweest, als ik het wel heb? (*Nell knikt*) Hoe oud was meneer nu?

NELL: 'ns Kijken. . . . Twee jaar jonger dan mijn man. Dat is dus één en vijftig.

STOLK: Dan zag hij er nog zeer goed uit voor zijn leeftijd. Een knappe kerel! En gezond, geloof ik, sterk zelfs?

NELL: Dat geloof ik wel, ja. . . . Ziet u, meneer Stolk, ik kende mijn zwager haast niet. Ik heb hem maar twee keer ontmoet, wanneer hij met vakantie naar Europa kwam, kort voor de oorlog en nu. . . . Maar hij moet inderdaad wel een sterk gestel hebben gehad. Zoveel kon hij de vorige dag niet gedronken hebben, 's morgens aan 't ontbijt verslond hij altijd formidabele hoeveelheden gebakken spek, ongelofelijk! Mijn man noemde hem wel „Het IJzeren Varken”, dus. . . .

STOLK: Ja, hij zag er ondanks alles zeer goed uit. . . . Laat eens kijken. Een hele fles zware bourgogne kan meertellen, maar voor hem was het niets bizonders. Daarop bijna driekwart liter alcohol van bij de zestig graden. Dat kun je zeer zeker een prestatie noemen. (*tot Edward*) Maar dat zo'n geofende pimpelaar zich aan dié hoeveelheid zou dooddrinken, belief ik níet te geloven! . . . Ziek? Ja. Bewusteloos? Best mogelijk. Maar sterven: nee, dan moet er iets méér gebeurd zijn. . . .

EDWARD: Het ligt er maar aan hoe snel hij gedronken heeft.

STOLK: Zeker, dat is van het grootste belang. Als hij die fles aan de mond had gezet en in één adem leeggedronken, zou ik zeggen: ja! Maar dat heeft hij níet gedaan, kijk maar. (*wijst op Jamaica-glas*) Hij heeft er zelfs het passende glas voor opgezocht, een Jamaica-glas. Hij dronk dus met smaak, als een heer.

EDWARD: Jawel, maar onwillekeurig heeft hij tòch veel te snel gedronken, hij dacht dat hij met een gewóón bor-

reltje te doen had. Dat sterke spul moet hem onvermijdelijk verrast hebben en zo kan hij wel hard ziek zijn geworden of gekke toeren hebben uitgehaald.

DORA: Hij is na die armagnac nog uitgegaan. (*opschudding, allen kijken haar verbaasd aan*)

NELL (*driftig*): Begin je weer?! (*klagend, haast in tranen*)
O meneer Stolk, dat is iets vreselijks met dat kind, dat is om gek te worden! Ze weet altijd alles! Speciaal dingen die ze niet weten kàn. Hóé ze dat allemaal weet, blijft een raadsel. Ze wéét het en ze is er met geen stok meer af te brengen. Is dat normaal, meneer Stolk?

DORA (*heeft er aanvankelijk uitgezien alsof zij betrapt was. Nu klaart haar gezicht op tot een fijn lachje*): Nu loopt u te hard van stapel, mama! Dit keer is het heel eenvoudig. De hoed van Oom Leo ligt bij hem in de kast. Als hij niet was uitgegaan, zou zijn hoed daar (*wijst naar vestibule*) aan de kapstok moeten hangen.

STOLK (*verrast*): Waarachtig, daar heb je gelijk in! Dat is heel pienter opgemerkt, Dora. Je oom is ongetwijfeld van buiten naar hier gebracht en de daders wisten niet precies waar ze met zijn hoed moesten blijven. Ze zullen wel met hun tweeën zijn geweest, want het was nogal een vracht. En ze kenden meneer Conradi, ze wisten althans waar hij thuishoorde. De huissleutel vonden ze in zijn zak; dat was gemakkelijk genoeg. . . . Kom, laten we nu eens rustig gaan zitten en beginnen bij het begin. . . . (*allen vinden een plaats*) Jij ook Mientje.

MIENTJE: Ja professor. (*neemt rechte stoel en gaat op bescheiden afstandje zitten*)

STOLK: Kijk eens, als ik op de hoogte ben van alle feiten, kan ik de rechter-commissaris * een voorlopig overzicht geven. Dat bespaart ons een hoop misverstand, valse verdenking en onvriendelijke vragen. Want daar kunt u zich

* In Vlaanderen: Onderzoeksrechter.

op voorbereiden: bij die heren is aanvankelijk iedereen verdacht. (*glimlach*) Zelfs onze goeie Mientje.

MIENTJE: Maar professor! Ze zullen toch niet geloven, dat ik zo'n grote man als meneer Leo in die kast heb gewurmd?

STOLK: Nee Mientje, maar je zou medeplichtig kunnen zijn.

MIENTJE: O lieve deugd!

STOLK: Nu dan Dora! Jij komt het eerst aan 't woord, jij hebt je oom gevonden. Wat ze je allereerst zullen vragen is, hoe je er in geslaagd ben om midden in de nacht op te staan en een lijk te vinden, dat zo zorgvuldig verborgen was.

(*Buiten klinkt het knarsend remmen van auto, gevolgd door dichtklappen van portier*)

MIENTJE (*staat op*): O, daar is meneer Paul. (*af langs tochtdeur*)

NELL (*zuchtend*): Mooi zo. Daar komt nòg een Conradi aanzetten met een stuk in zijn kraag. Het hóúdt niet op.

EDWARD: Dat zal niet zo verschrikkelijk zijn, mevrouw uh, Nell. HIJ is tenminste heelhuids thuis geraakt. En nog wel met 'n wagen.

PAUL CONRADI (*student, 22 jaar, gekleed in rok of smoking, niet zichtbaar dronken, nog volkomen zeker van zijn bewegingen, maar niet van zijn tong. Komt nu zijwaarts op langs tochtdeur, kijkend naar Mientje, die hem geleidelijk volgt uit vestibule*): Maar wàt is er dan zo verschrikkelijk, Mientje? (*ziet dan het hele gezelschap en lacht uitbundig*): Hemelse glorie! Het lijkt hier wel een schuilkelder!... Dag meneer Stolk, u hier?... (*tot Edward, die hem tegemoet komt*) Hallo Ed! Man, je bent onweerstånbaar in die j u r k !... Maar wat is de bedoeling? Is er iemand ziek?

EDWARD: Kalm aan, Paul! Er is iets ergs gebeurd....

Met je oom.... Hij is dood aangetroffen.... Daar in die kast.

PAUL (*doet enkele schreden naar kast, staat even gebukt te kijken, zegt dan laag en langgerekt*): Stik.... Weet je zeker dat hij dood is? Hoe is dat zo ineens gekomen?

EDWARD: Dat zullen we pas weten na de sectie. Maar de omstandigheden zijn wèl verdacht, weet je. Hij moet door onbekenden ergens zijn opgepikt en hier in de kast neergelegd. Wat hem buitenshuis overkomen is, weten we nog niet, maar hÍér had hij zich, vóór hij uitging, te goed gedaan (*wijzend*) aan die hele sterke armagnac van jullie.

PAUL: Wát?! Heeft hij die griepflēs leeggelurkt?!... Nou, dan moet hij wel gedacht hebben, dat hij al in de hemel was, voordat hij —

NELL: Paul! Doe niet zo beestachtig onverschillig! Het is tenslotte je oom!

PAUL (*met dronkemansgeduld*): Mama, ik wil met plezier aannemen, dat deze meneer mijn oom is — of wàs — maar is dat mijn schuld? Kijk eens, ik doe me niet graag beter voor dan ik ben. Dat gaat me trouwens ook helemaal niet af. Wat mij betreft had Oom Leo honderd jaar mogen worden. En als ik hem weer levend kon maken, zou ik het onverwijld doen. Maar daar is ook alles mee gezegd. Wat wilt u? Welbeschouwd heb ik een week geleden pas kennis gemaakt met deze vreemdeling. En hij kan best een aardige kerel zijn geweest, als hij nuchter was, maar ik heb hem nóóit nuchter aangetroffen. Overigens heb ik hem nog even gezien, toen ik zes of zeven jaar was! Moet ik dan tranen storten?... Eerlijk gezegd, kan het me niet bijster ontroeren. Ik zeg het maar ronduit, ik doe me liever niet mooier voor dan — o, dat hèb ik al gezegd.... Maar ik begrijp er geen jota van. Wat is dat allemaal met die —

STOLK: Kom Paul, ga nu eens rustig zitten. We wilden

juist alle bijzonderheden nagaan, van meet af aan. Je hoeft maar te luisteren, dan hoor je 't vanzelf.

PAUL (*gaat zitten*): Dat is een prachtige idee, meneer Stolk... Maar mag die deur niet dicht? Het geeft me zo'n rillerig idee, dat Oom Leo stiekem om het hoekje ligt te luisteren naar al het kwaad dat we van hem zeggen.

NELL (*sterk huiverend*): Paul, houd in godsnaam je mond!

EDWARD (*doet de deur van rommelkast dicht en gaat dan naast Paul zitten*)

PAUL: Ik zwijg, mama, ik zwijg. . . . Mientje-lieveling, heb je 'n flesje tonic voor me? Ik heb een droge keel van al die emoties.

MIENTJE (*brenkt hem tijdens verder verloop het gevraagde en gaat dan op haar plaats zitten*)

STOLK: Zie zo. Dora, steek van wal, kind. Hoe is het je gelukt op zo'n uur uit je bed te komen en een lijk te vinden?

DORA: U kunt het geloven of niet, maar toen ik naar bed ging, had ik al het voorgevoel, dat er iets ergs zou gebeuren.

NELL (*geeft een hatelijk kuchje*)

DORA (*kijkt haar even aan en richt zich weer tot Stolk*):

Misschien juist daarom had ik een akelige droom, vol gruwelen en bloederigheden. Op het ergste ogenblik schrok ik wakker en het eerste dat tot me doordrong, was het gepiep van het achterpoortje aan de Wilgenlaan, weet u wel. Dat poortje knarst altijd zo schril en mijn kamer is er het dichtst bij. Ik was er wel niet zo heel zeker van, of ik dat geluid werkelijk had gehoord, of alleen gedroomd, maar in mijn opwinding vloog ik het bed uit en keek door het raam. Er was niets te zien, maar wel hoorde ik voetstappen en wat gemompel, ik meen: achter de heg van Villa Casimir. Na die voetstappen hoorde ik een auto wegrijden. . . . Ik dacht natuurlijk aan inbrekers en aanvankelijk dorst ik niet te gaan kijken. Tot ik begon

te denken: als de dieven zo juist zijn vertrokken, is er ook geen gevaar meer. Dus ik waagde het erop en ging stilletjes naar beneden. Ik durfde geen alarm te maken, ik kon nog steeds niet stellig geloven, dat er iets aan de hand was. Ik zou zo'n mal figuur slaan, nietwaar?

STOLK: Hoe laat kan dat geweest zijn, Dora?

DORA: Dat kan ik u op de seconde af zeggen, meneer Stolk. Toen ik hier beneden kwam, sloeg het juist drie uur. *(tot hier toe kon zij de waarheid zeggen en ging het haar vlot af; nu moet zij schipperen en liegen, wat haar minder goed gelukt, zij spreekt aarzelend en verlegen)* Wel uh, hier in de hall was niets ongewoons te zien. . . . En toen ik zag, dat al het zilverwerk nog op het dressoir stond, moest ik wel aannemen, dat er geen dieven geweest waren. . . . tenminste niet hier. . . . En uh, ja. . . . u zult zich wel afvragen hoe ik ertoe kwam in die kast te gaan kijken. . . .

NELL: O, dat is heel gewoon, meneer Stolk, dat zijn we hier allang gewend. Ze w i s t het immers weer! Ze wist nu eenmaal, dat er een lijk in die kast lag, en daarom ging ze heel eenvoudig kijken. Maar u hoeft niet te vragen hóé ze dat wist; dat is vergeefse moeite.

DORA *(kwaad)*: Nou goed dan, u zult uw zin hebben. Ik wist het en daarmee basta. *(neemt houding aan van pruilend, koppig kind)*

NELL *(trionfantelijk)*: Wat heb ik u gezegd, meneer Stolk?

PAUL *(tot Nell)*: Nu zit ik hier op ùw speciaal verzoek al die tijd zo méésterlijk te zwijgen en daar begint u zelf —

EDWARD *(geeft hem vriendschappelijk-brutaal een duw)*: Och schei toch uit, kerel! Bemóéi je d'r niet mee.

STOLK: Dames en heren, laten we bij de feiten blijven, anders komen we nooit tot resultaten. Dus het incident wordt geschrapt en Dora vertelt verder of er niets gebeurd was. . . . Hè Doortje?

DORA (*mokkend*): Waarom zou ik? Het wordt toch niet geloofd.

STOLK: Dat staat te bezien. Je begon met gewag te maken van een voor gevoel en toen vreesde je al, dat je niet geloofd zou worden. Nu dan, ik geloof je volkomen. (*tot Nell*) Ik heb daarstraks namelijk zelf nog een voor gevoel gehad, mevrouw Conradi. Toen ik hoorde, dat Edward geroepen was voor zo iets simpels als een patiënt die zich buiten bewustzijn had gedronken, wilde ik aanvankelijk direct weer gaan slapen, natuurlijk. Maar meteen was ik er haast van overtuigd, dat er iets belangrijkers aan de hand moest zijn. Het is me al zo vaak overkomen, dat mijn voor gevoel uitkwam. (*grinnikend*) De keren dat het niet uitkwam, vergat ik maar. (*om deze professorale geestigheid wordt beleefd geglimlacht*) Dus Dora, stort gerust je hart uit.

DORA (*weifelend*): U zult het wel kinderachtig vinden, maar... Als klein meisje was ik al dadelijk, toen we hier kwamen wonen, een beetje geobsedeerd door die kast. En dat is zo gebleven. Aanvankelijk waren het boemannen, weerwolven en slangen, later werden het lustmoorde-naars, gevaarlijke krankzinnigen en natuurlijk ook lijken. Ik heb er ook maar al te dikwijls van gedroomd.

STOLK: Precies. Dat is het resultaat van al die onsterfelijke gruwelsprookjes. En dit affect heb je ongetwijfeld te danken aan Blauwbaard. Maar dat is helemaal niet ernstig, hoor. Ga verder.

DORA: Als ik alleen hier in de hall was en ik dacht er aan, kreeg ik altijd kippenvel, wanneer ik die kast opentrok.

MIENTJE: Kind! Juffrouw Dora, hou asjeblijft op! Straks durf ik zelf niet meer in die kast te komen.

STOLK: Kom-kom Mientje, dat gaat wel over met slapen. Morgen kun je er weer om lachen... Wel, Dora?

DORA (*draait weer rond de pot*): Omdat er hier niets onge-woons te bespeuren viel, wou ik in de andere kamers gaan

kijken, toen ik opeens weer aan die vervelende kast moest denken. Ik stond er een poosje naar te staren.... probeerde al mijn moed te verzamelen.... En daar zag ik opeens, dat de sleutel er was afgenomen....

PAUL (*op langgerekte toon*): V e r r e k.... O, neem me niet kwalijk!

DORA: Dat was nog nooit gebeurd en dat maakte alle verschil. In het dressoir liggen de reserve-sleutels. Die van de rommelkast had ik gauw gevonden en zo heb ik ten slotte toch —

STOLK: Nou kind, dat was in de gegeven omstandigheden buitengewoon dapper van je.

DORA (*voelt zich schuldig, zoekt dus achter deze opmerking een bedekte sneer van wantrouwen, kijkt hem schuw aan en stamelt*): Ja.... uh.... ziet u.... Ik.... uh.... (*haastig, met de moed der wanhoop*) Ik kan eigenlijk niet precies meer zeggen hoe ik ertoe gekomen ben.

STOLK: Dat is zeer begrijpelijk, Doortje. En niets uitzonderlijks. Niemand ter wereld weet altijd precies hoe en waarom hij iets heeft kunnen doen. Ik ook niet.

DORA (*zich herstellend*): Gelukkig maar. Ik dacht al dat ik de enige was.... In ieder geval was ik bang genoeg, meneer Stolk, dat begrijpt u wel. Maar het was of ik ertoe gedreven werd. Bang of niet bang, ik móést in die kast kijken. Intussen maakte ik me nog steeds met alle geweld wijs, dat alles in orde zou zijn, zoals altijd. Daarom schrok ik zo geweldig en gilde alsof —

NELL: Het was on-men-se-lijk, meneer Stolk. Ik schrok me half dood. Het was of er een varken geslacht werd.

STOLK (*vergoelijkend*): Ja-ja, maar dat was dan ook te verklaren, is 't niet mevrouw?.... Dora, voor ik het vergeet: Wat bracht je er eigenlijk toe zo positief te beweren, dat je oom dood was? Je zult toch wel eens gehoord hebben, dat er soorten van bewusteloosheid

bestaan, die voor iedere leek bedrieglijk veel op de dood kunnen gelijken?

NELL (*buigt zich gespannen naar voren en kijkt met grijnsje van leedvermaak naar Dora*)

DORA (*zeer in het nauw*): Tja... ik... uh... hoe zal ik het zeggen? Ik kon met de beste wil niet meer geloven dat hij nog leefde. (*vindt opeens nieuwe uitvlucht en herstelt zich*) En dat kwam zo, meneer Stolk. Toen ik hem vond, dacht ik natuurlijk óók, dat hij alleen maar buiten kennis was. Ik probeerde hem wakker te maken, pakte zijn hand en begon aan zijn arm te rukken. Toen voelde ik, dat die hand al helemaal koud was. Ik liet verschrikt los en zijn arm viel zo akelig slap, zo volkomen levenloos neer. Dan was er nog de algemene indruk. De onnatuurlijke houding, waarin hij lag. De roerloze stilte, die van hem uitging...

STOLK: Juist. Prachtig. Dat maakt het volkomen aan-nemelijk... En wat deed je daarna?

DORA: Toen hoorde ik gestommel en wist, dat ik mama en Mientje had wakker gegild. Om ze niet al te zeer te laten schrikken, wilde ik gauw de deur sluiten. Dan had ik tenminste even tijd om ze op het ergste voor te be-reiden. Maar doordat ik aan het lijk had geschud, waren de voeten wat naar voren gekomen en kon ik de deur niet zo gauw dichtkrijgen. Ik moest me bukken en m'n handen gebruiken. Dat werd nog juist gezien door mama en die dacht al, dat ik Oom Leo in de kast had geslept.

NELL (*verontwaardigd*): Maar dat is helemaal niet waar, meneer Stolk! Ik zag wèl, dat ze iets in de kast stopte, en dat heb ik ook gezegd. Maar nooit heb ik —

STOLK (*sussend*): Natuurlijk niet, mevrouw! Het is immers maar een grapje. Hebt ú nog iets wetenswaardigs te ver-tellen?

NELL: Nee meneer Stolk, ik zou niet weten wat. U weet er nu evenveel van als ik. Maar ik ben er van overtuigd,

dat Dora meer weet dan ze gelieft te zeggen!

STOLK (*staat op, gevolgd door de anderen*): En Mientje?

Niets anders opgemerkt dat van belang zou kunnen zijn?

MIENTJE: Nee professor. Ik ben op dat gegil af gekomen en toen ik hier voorzichtig door een kiertje keek, zag ik Juffrouw Dora bij de kast staan. Ze draaide net de deur op slot.

STOLK (*langzaam op weg naar tochtdeur*): Dan raad ik de dames aan, dat ze zich gaan kleden. Ik zal thuis telefoneren en dan zal het niet zo lang meer duren voor de politie hier is. Meteen zal ik een boodschap afgeven voor de rechter-commissaris, of hij zich eerst met mij in verbinding wil stellen. (*wijst naar tafeltje*) En u weet het: er mag vooral niets worden aangeraakt. Dus tot straks allemaal! Ik kom nog wel eens kijken als de rechter-commissaris hier is.

NELL: Graag, meneer Stolk. En heel, heel hartelijk bedankt voor uw goede hulp.

(*Algemeen afscheid. Men spreekt door elkaar*)

DORA: Tot straks, meneer Stolk. . . . Tot ziens, Edward.

EDWARD: Houd je taai, Dora, trek het je niet te veel aan. . . . Paul, beterschap, broeder!

PAUL: Tot ziens, meneer Stolk. . . . So long, Ed!

NELL (*doet Stolk en Edward uitgeleide langs tochtdeur*)

PAUL (*rekt zich geewwend uit*): Aankleden, zegt onze professor. Maar ik ga me uitkleden en nog wat slapen, voordat al die pandoeren komen. Zeggen jullie maar, dat ze van mij alleen stommer kunnen worden, als dat nog mogelijk is.

NELL (*op door tochtdeur*): Wat een toestand! Hebben jullie nog meer van die ooms? Dan houd ik me aanbevolen. Wat een schandaal! En wat een geroddel onder al onze lieve kennissen. Het komt natuurlijk in alle kranten. Nu zit ik daar nog met een begrafenis op de koop toe.

En je vader heeft er geen weet van, die zit rustig in New-York.

PAUL (*af via trap*): Een rustig buitenplaatsje, dat wel. Good night, everybody!

DORA: Waarom bent u dan niet meegegaan? Vader heeft het dikwijls genoeg gevraagd. En Oom Leo had helemaal geen bezwaar. Dan zou hij meteen naar Zwitserland zijn afgereisd en was er niets gebeurd.

NELL: En dan was je lekker heel de vakantie van me af geweest, bedoel je.

DORA: Tja, u kunt nu eenmaal niet in twee werelddelen tegelijk zijn. . . . Dus als ik het goed begrijp bent u alleen voor mij hier gebleven? Wat 'n toewijding!

NELL: Wees niet zo brutaal, nest dat je bent. Daarstraks was je niet zo bij de pinken. Je zat duidelijk genoeg in het nauw, je wist niet wat voor leugens je zo gauw moest bedenken. Je kunt misschien de ouwe heer Stolk een rad voor de ogen draaien, maar mij niet. Ge-ob-se-deerd was ze, ha-ha! Geobsedeerd door een rommelkast! Weet je wat jij bent? Je bent een griezel! 'n Gevàngrijke griezel! Ik voel me niet meer veilig in jouw nabijheid. (*haastig af langs trap*) Ik ga je vader opbellen!

DORA (*als Nell uit het zicht is*): Wel, wel, wel, dat kan er mee door. Voel jij je ook niet veilig meer, Mientje?

MIENTJE: Jawel, maar eerlijk is eerlijk: in één ding heeft je mama gelijk. Je zat daar weer eens kolossaal te jokken, jongedame! Dat liep in de gaten. Je hebt ook niet gezegd met wie je aan 't telefoneren bent geweest.

DORA (*verbaasd*): Héé! . . . Hoe weet jij dat?

MIENTJE: Ik kan op mijn kamer (*wijst even naar zoldering*) heel goed horen dat er hier met de telefoon gedraaid wordt, als het zo stil is. En ik was klaarwakker; daar heb je wel voor gezorgd. Je hebt dus lang niet de hele waarheid gezegd, Juffrouw Conradi! Je hebt iets te verbergen en dat —

NELL (*steekt plotseling haar hoofd om de hoek van de trap c.q. deur; zegevierend*): Juist, Mientje! En je wilt wel zo vriendelijk zijn dat alles precies zo aan de politie te zeggen. Anders zal ik het moeten doen. (*verdwijnt weer onmiddellijk*). (*De twee anderen zijn geschrokken en kijken elkaar een poosje bedremmeld aan*)

MIENTJE: Zie je, daar heb je 't al. Dat komt er van, als je niet de waarheid zegt.

DORA (*slaat lachend haar arm om Mientje's hals*) Hoe was het ook weer, Mientje? (*bootst zuiver de stem van Mientje na*) „Je moet *nóóit* de waarheid zeggen, als er alleen maar narigheid en niets goeds van komen kan”.

D O E K

TWEEDE BEDRIJF

Zelfde toneel. Daglicht, ongeveer 11 uur. Flessen en glazen zijn weggenomen. Stoelen staan schots en scheef tegen de wanden als bij schoonmaak. Aan tafeltje van normale hoogte zit een figurant als griffier, gekleed als lager ambtenaar. Maakt nu en dan aantekeningen.

Naast hem en iets naar voren, in lage zetel: Mr Reeder, Rechter-Commissaris, groot papier op de knieën.

Op enige afstand tegenover hem, ongemakkelijk op randje van lage zetel: Mientje, kraakhelder en charmant in haar zomerse dracht: parelgrijze jurk, hagelwit schortje, hoog kraagje en manchetten van witte kant.

REEDER (*rond de veertig, elegant maar sober, iets overbeschaafd in spraak en maniertjes, een van die geslepen onderzoekers, die op joviale en vleiende manier achter de waarheid komen*): Ja-ja! Dat heb ik al direct gezien, juffrouw uh (*blik op papier*) Dont. U bent nog van de goeie, ouwe soort, die zo snel aan 't verdwijnen is. Doet u hier heel het huishouden?

MIENTJE: Gunst nee, meneer, dat zou ik niet kunnen: zo'n groot huis! Ik heb iedere dag een werkster en Vrijdags twee... als ze komen. Dan is er nog een tuinman, die ook voor de auto's zorgt.

REEDER (*bewonderend*): Ja-ja, maar dat neemt niet weg, dat ik u zó wel mee naar huis zou willen nemen!

MIENTJE: Dat is heel vriendelijk van u, meneer, maar dat zal niet gaan. Ik ben hier al achttien jaar, moet u niet vergeten. Ik heb de eerste mevrouw Conradi nog gekend. Juffrouw Dora was toen nog maar twee jaar en Meneer Paul vier of vijf. En een mens gaat zich hechten aan dat jonge goedje. Ziet u meneer, ik heb ze om zo te zeggen helemaal grootgebracht, want in het vierde jaar dat ik

hier was, stierf Mevrouw. Al die verwaande gouvernantes kwamen en gingen, maar ik bleef. En Meneer was altijd haast wel de helft van de tijd in 't buitenland. Meneer heeft een groot kantoor in de stad, weet u wel, maar nog een groter kantoor in Noewjork in Amerika. Hij heeft daar ook een compleet woonhuis aan de (*gewichtig*) Rivversijt Dreef (Riverside Drive), dat moet een heel voorname buurt zijn. Voor een paar dagen is Meneer heel onverwacht weer naar Noewjork geroepen —

(*Er wordt geklopt aan tochtdeur, waarlangs figurant-politieman in burgerkleding binnenkomt, hoed afneemt, op Reeder toeloopt en hem een bericht in het oor fluistert*)

REEDER (*knikt*): Juist, dank u wel.

POLITIEMAN (*na buiging af door tochtdeur*)

REEDER: Vertelt u eens wat over Juffrouw Dora. Ik heb het idee, dat niemand haar beter kent dan u.

MIENTJE (*geleid*): Ja, daar hebt u wel gelijk in, meneer, ik ken haar door en door. Ze is ook heel eigen met me, weet u, ze zal aan mij veel meer vertellen dan aan iemand anders.

REEDER: Ja, dat ligt voor de hand. U hebt om zo te zeggen de plaats ingenomen van haar moeder, nietwaar? . . . Is ze altijd zo'n vreemd kind geweest?

MIENTJE (*verontwaardigd*): 'n Vreemd kind?! . . . Maar meneer, ze is een schat van 'n kind! Er zit geen haàr kwaad bij; ze is de goeiigheid in persoon!

REEDER (*lacht vergoelijkend*): Ja, maar u moet me niet verkeerd begrijpen! Iemand kan wel door en door goed zijn en toch wat . . . eigenaardig, laten we zeggen: onbegrijpelijk . . . U staat er zelf ook wel eens versteld van, heb ik gehoord.

MIENTJE: Ja meneer, dat is wel zo. Maar het is zo mocilijk te zeggen . . . Het lijkt soms wel of ze meer weet dan 'n ander.

REEDER: Wat zo al bijvoorbeeld?

MIENTJE: Allemaal dingen van niks, meneer. Te kinderachtig om op te noemen. Zo komt ze soms de keuken binnen en vraagt: „Wat kwam Dinges hier doen?” Je hebt er eerst geen erg in, maar dan schiet het je opeens te binnen, dat ze absoluut niet weten kàn, dat Dinges hier is geweest. Als je dan vraagt hoe ze d'r aan komt, krijg je nooit het fijne te horen. Ze zegt: „O, dat wist ik”, of: „O, dat dacht ik maar”. . . . En het vreemdste van al is wel: ze vergist zich nooit! Als ze zoiets weet, is het altijd waar.

REEDER (*lachend*): Dan zouden we haast moeten aannemen, dat ze helderziend is?

MIENTJE (*tikt verbaasd op haar knie*): Meneer, dat zegt u nou maar voor de grap, hè? Maar dat heb ik heus al dikwijls gedacht. Iets anders is haast niet mogelijk. . . . Maar van de andere kant: de echte helderzienden hebben het altijd over grote dingen, lees ik in de krant. Of er oorlog zal komen en zo meer. Bij Juffrouw Dora zijn het altijd maar kleinigheden.

REEDER: Maar wat hier vannacht gebeurd is kunnen we toch geen kleinigheid noemen, hè juffrouw Dont? En daar moet Juffrouw Dora óók meer van weten dan 'n ander, is 't niet zo? Waarom zou ze anders met iemand getelefoneerd hebben? Direct nadat ze het lijk gevonden had en iedereen wakker gegild, belde ze iemand op! En we weten nog altijd niet wie. Hebt u haar ook horen praten in de telefoon? Kon u er iets van verstaan?

MIENTJE: Nee, meneer. Ik hoorde even een beetje gemummel en meteen werd de telefoon weer opgehangen.

REEDER: Maar met wie zou ze op zo'n ogenblik willen spreken? De dokter of de politie zijn het niet geweest, dat weten we al. U hebt het haar natuurlijk wel gevraagd, u gaat immers zo vertrouwelijk met haar om?

MIENTJE: Meneer, ik heb alles gedaan om het er uit te krijgen, maar niks, hoor!

REEDER: Wel een beetje verdacht, vindt u zelf niet?

MIENTJE: Welnéé, meneer! Hoe komt u dààr bij? U moet niet denken, dat er iets verkeerds achter zit. Nee hoor, daar ken ik het meisje te goed voor. Daarvoor is ze veel te goed op haar gemak: ze neemt het op als een grapje! Als ze ècht iets op haar kerfstok heeft, zie ik dat direct. En ze heeft me beloofd, dat ze straks alles zal vertellen, als de tijd gekomen is. Nu nog niet, zei ze, want dan zou er alleen maar narigheid van komen.

REEDER: Dan zullen we dus moeten aannemen, dat ze alleen maar tijd wil winnen?

MIENTJE: Dat zal het wel zijn, meneer. En als de tijd er is, zult u zien dat ze d'r helemaal niet slecht aan gedaan heeft.

REEDER: Ik wil er het beste van hopen. (*legt papier op tafeltje bij griffier*) En uh (*grappig*) u hebt nu toch geen dingen verzwegen, alleen omdat ik er niet naar gevraagd heb, juffrouw Dont?

MIENTJE (*lachend*): Nee meneer: gerust niet. . . . U stelt de mensen op hun gemak, u laat ze uitpraten en zo komt u d'r wel achter. (*opeens verbaasd*) Gunst! Ik heb u eigenlijk veel meer verteld dan ik van plan was!

REEDER (*opstaande, lachend*): Hahaha, dat was dan ook de bedoeling. (*gaat haar voor naar rechtse deur*) En dānk u wel, juffrouw Dont!

MIENTJE (*volgt hem, nog altijd verbaasd over zich zelf*): Niks te danken, meneer.

REEDER (*doet deur open, laat haar uit en roept om de deurstijl*): Mag ik Juffrouw Dora Conradi verzoeken even hier te komen?

DORA (*gekleed in zomerjurk, komt binnen en passeert hem rakelings, waarna hij deur achter haar sluit*).

Tijdens volgend spel gedraagt zij zich in het algemeen of zij moeite heeft haar vrolijkheid te verbergen)

REEDER (*uitermate joviaal*): Nu heb ik dus het genoeg

kennis te maken met de jongedame, die meer weet dan een ander. . . . Het zou natuurlijk te gek zijn, als ik u in uw eigen huis een stoel aanbod, maar wilt u toch maar gaan zitten, alstublieft?

DORA: Heel graag, meneer de rechter-commissaris. (*gaat op Mientje's plaats zitten*)

REEDER (*grappig-ongeduldig*): Rechter-commissaris, rechter-commissaris! (*buigt*) Reeder is mijn naam, juffrouw Conradi.

REEDER: Vertelt u mij eens eerlijk, juffrouw Conradi: k nt u mij? Ik bedoel: hebt u mij al eens eerder gezien. Of over mij horen spreken?

DORA: Nee, meneer Reeder, ik heb nooit het genoegen gehad.

REEDER: Zoudt u dan van mij ook niet eens wat willen vertellen, dat u eigenlijk niet weten k nt? De andere getuigen hebben me z  nieuwsgierig gemaakt! (*gemaakt-kinderlijk*) H  toe, juffrouw Conradi, laat mij ook eens paf staan. Ik vind dat soort dingen geweldig interessant.

DORA: Als ik u daar een plezier mee kan doen, meneer Reeder. (*sluit de ogen en heft haar kin wat op als een helderziende in „trance”, maar kan niet goed haar lach houden*) U is altijd even vriendelijk, voorkomend, goedmoedelijk. . . . En ontzettend gevaarlijk! . . . Dat wil zeggen: voor mensen, die wat te verbergen hebben. . . . Maar achter al die vriendelijkheid houdt u niet  cht van de mensen, u denkt er altijd het slechtste van. . . . U houdt veel meer van honden. . . . En u bent eenvoudig d o l op uw eigen hond. Dat is een vrouwtje en ik gel f: een spaniel. Maar dat weet ik niet zo heel zeker. (*opent haar ogen en kijkt hem komisch-bedremmeld aan*)

REEDER (*heeft al bij het woord „gevaarlijk” zijn eeuwige opgewektheid verloren en staart roerloos, met open mond. Kijkt dan schielijk naar griffier*)

GRIFFIER (*zat breed te grijnzen, trekt nu verschrikt weer*

een ambtelijk gezicht en doet of hij ijverig verder schrijft)
 REEDER (*kucht, herstelt zich met enige moeite en wordt weer machinaal-vriendelijk*): Dat van mijn hond is wonderlijk genoeg volkómen juist, juffrouw Conradi. Maar wat de rest aangaat, geloof ik, dat u het bent, die wat al te slecht van mij denkt. Laat ik u in ieder geval verzekeren, dat ik van ú niets kwaads vermoed.

DORA: Trek het u maar niet aan, meneer Reeder. Dat u veel van honden houdt, maakt alles goed. En het andere zult u wel geworden zijn door uw beroep.

REEDER: Tja, ik kom nu eenmaal dagelijks met boosdoeners in aanraking. . . . Maar ik zit me hier zo'n beetje te amuseren, terwijl de staat me een vorstelijk salaris betaalt voor het onderzoeken van strafzaken. Er moet gewerkt worden! En u begrijpt het belang van de zaak. Als een lijk verborgen wordt, moet de justitie wel het ergste vrezen. (*neemt papier van tafeltje*) Ik heb uw verklaring gelezen en nu moet u mij niet kwaaddenkend vinden, als ik enkele bijkomstigheden met u ga bespreken.

DORA: Helemaal niet, meneer Reeder. U bent al ingelicht, u hebt al lont geroken. Ga gerust uw gang. Ik zal wel zeggen of u goed geroken hebt.

REEDER (*verheugd*): Kijk, dàt vind ik prettig! Nu gaan we ronduit zeggen wat we op ons hart hebben. (*kijkt op papier*) Uw verklaring begint goed en ze loopt heel lekker, tot het moment, dat u de kast opentrok, uw oom zag liggen en heel het huis overhoop gilde. Juist! Tot hier toe zijn we het roerend eens. (*steekt guitig een vinger op*) Maar dàn begint er iets te storen op mijn antenne!

DORA (*lacht op toestemmende manier*)

REEDER: Nietwaar? Ik heb het gevóeld! Want na die hevige aandoening deed u niet wat elk ander meisje zou doen. U vloog níét de trap op om de anderen te gaan roepen. . . . Ja, ziet u, ik wil er niet op doodblijven: het is altijd nog mogelijk. Laten we zeggen: een lichte storing...

Maar dan begint het werkelijk te knarsen! U probeerde uw oom wakker te maken en meteen was u er zeker van, dat hij dood was. Grote goden! Ondanks die tweede en veel hardere schok bleef u toch liever alleen met uw schrik, u wilde eerst even telefoneren! Kijk-ziet-u, zóveel koelbloedigheid kan ik niet goed overeenbrengen met die hartverscheurende kreet.

DORA: Maar wat wilt u dan, meneer Reeder? Ik heb getelefoneerd, dat weet u!

REEDER: Precies. En nu wil ik heel breed zijn, juffrouw Conradi. Ik wil aannemen, dat u — nog altijd zonder iemand in het onheil te betrekken — onverwijld de dokter of de gemeente-politie wilde opbellen. Dat zijn de enige mogelijkheden, die ik — graag of niet — wel zou móéten aanvaarden. Maar u hebt geen van beide adressen opgebeld!

DORA (*steeds vrolijker*): Als u het mij niet kwalijk neemt, meneer Reeder: daar weet u niéts van!

REEDER (*dreigt voor de grap met zijn vinger*): Pas op, juffrouw Conradi! De politie heeft al geconstateerd —

DORA: Ja-ja, maar u hebt er geen rekening mee gehouden, dat ik een verkeerd nummer kreeg.

REEDER (*een ogenblik totaal verpletterd, dan, even verbaasd als bewonderend*): M'n lieve juffrouw Conradi, wat bent ú een uitgeslagen rakker!

DORA (*lachend*): Maar ik zwéér het u, meneer Reeder! Misschien lag het aan de centrale, misschien heb ik in mijn verwarring een verkeerd nummer gedraaid. In ieder geval kreeg ik een meneer, die zei, dat ik godverrr-domme beter uit m'n ogen moest kijken, stomme geit, die ik was!

REEDER (*lacht uitbundig*): Hahaha!! . . . Tja, het was ook een onvoordelig uur om de verkeerde op te bellen. Maar wie wilde u dan hebben, in 's hemelsnaam?

DORA (*ondeugend*): Wat zal het zijn, meneer Reeder? De

dorpspolitie? De dokter? (*royaal gebaar*) U mag kiezen!
REEDER (*op kinderachtige zeurtoon*): Hè néé! Nou moet u me niet zo zitten te plagen!

(*Er wordt geklopt aan tochtdeur. Politie-man in uniform c.q. gendarme komt binnen, groet, klapt met de hakken en overhandigt Reeder een gele omslag*)

POLITIEMAN: Alstublieft, meneer de rechter-commissaris. Het is alleen maar af te geven.

REEDER: Dank u wel.

POLITIEMAN (*groet, maakt rechtsomkeert met hakken-geklap en af door tochtdeur*)

REEDER (*terwijl hij omslag openscheurt*): Excuseert u mij een ogenblik? (*leest snel de inhoud door en legt papier op tafeltje bij griffier*) Zie zo, juffrouw Conradi. U had me daar bijna schaakmat gezet. Maar ik heb nog één pijl op m'n boog. Onze goeie huishoudster heeft me toevertrouwd, dat u alles zou zeggen, zodra de tijd ervoor gekomen was. Daaruit moet ik opmaken, dat u het voor-naamste nog niet verteld hebt. En het is meer dan duidelijk, dat u iemand in bescherming neemt. U wilt tijd winnen voor mensen, die bij het feit betrokken zijn. En hier moet ik u toch in gemoede waarschuwen, juffrouw Conradi! Als straks moest blijken, dat die mensen door u in staat zijn gesteld zich uit de voeten te maken of sporen te verwijderen, dan geraakt u in ernstige moeilijkheden met de justitie. En dat zou me werkelijk spijten.

DORA: Dat is heel vriendelijk van u. En u verliest er niets bij (*kijkt op haar polshorloge*) want de tijd zal nu wel gekomen zijn. Zullen we 't op een akkoordje gooien, meneer Reeder? Als u mij toestaat even te telefoneren — hier in uw bijzijn, anders vertrouwt u het zaakje natuurlijk niet —

REEDER: Natuurlijk wèl, juffrouw Conradi!

DORA: — dan zal ik u dadelijk zeggen wíé mijn oom hier hebben binnengedragen en in de kast gelegd.

REEDER: Wilt u daarmee zeggen, dat u — zonder iemand gezien te hebben — tòch weet wie de daders zijn?

DORA: Ja, meneer Reeder. Maar ik heb helemaal niet het rècht om het te weten. Ik heb het niet gezien, ik heb het niet gehoord. U hebt er dus eigenlijk niets aan; het is immers geen bewijs, wel? Ik weet het maar, zoals ik weet wat voor een hond u hebt, en die heb ik ook nooit gezien. . . . Maar u spreekt al van d a d e r s. U moet niet direct gaan denken, dat zij mijn oom vermoord hebben! Het zijn heus heel eerlijke mensen.

REEDER: Nu goed dan: afgesproken! Telefoneert u maar.

DORA (*gaat naar telefoon, kijkt in repertorium, begint te draaien*)

REEDER: Past u maar op, dat u niet wéér die kwaaië meneer krijgt.

DORA (*telefoon aan oor*): Ja, dat zou te erg zijn. (*in het toestel*) O meneer, u spreekt met Juffrouw Conradi. Is de familie al terug van het gemeentehuis. . . . Komen ze juist aan? . . . Wel, ik wil Kitty niet lastig vallen nu ze het zo druk heeft, maar wilt u haar heel veel geluk wensen namens mij? . . . Ja? Heel graag. . . . En helemaal geen dank. Dag meneer! (*hangt telefoon op en gaat zitten*) Zie zo, die is getrouwd. En nu ga ik mijn belofte houden, meneer Reeder: Mijn oom is hier gebracht door Karel, uh. . . . Karel. . . . Hé, nu weet ik waarachtig zijn achternaam niet eens en ik ken hem toch al meer dan tien jaar. Iedereen noemt hem Karel van het zwembad of Karel van Dixieland. U hebt wel eens van Dixieland gehoord, meneer Reeder?

REEDER: Ervan gehoord wel, maar ik ben er nooit geweest.

DORA: Het is maar een paar honderd meter hier vandaan. Een zwembad, tennisbanen, kinderspeeltuin, miniatuur-golfbaan en zo meer, een café-restaurant en dan de fameuze Dixie-bar, een sjieke gelegenheid, een geliefd

oord voor de heren van het villapark. Dat alles wordt geëxploiteerd door de ouders van Karel. Hij is belast met het zwembad, hij is gediplomeerd zwemmeester, mensredder, trainer en een kleinere kampioen. Met mijn negen jaar heeft hij me al leren zwemmen en hij doet nog altijd pogingen om mijn stijl te verbeteren. Door en door fatsoenlijk. Hij zal nu zowat dertig jaar zijn. En hij is zeer gesteld op zijn zusje. Dat is de bewuste Kitty, die ik zo juist heb gefeliciteerd met haar huwelijk. Tot nu toe heeft zij in de bar gewerkt. Ze is heel mooi en ook wel grappig, dus een attractie voor de heren, nietwaar? Maar Kitty kreeg er al gauw een hekel aan. Het zou wel gezellig kunnen zijn, zei ze, als de heren zich wisten te gedragen, maar dat was lang niet altijd het geval. . . . En Karel was er helemaal niet over te spreken, maar ja, het moest wel. Die mensen moeten in drie of vier maanden hun brood verdienen voor heel het jaar en een paar slechte zomers kunnen fataal zijn. De Dixie-bar bleek een succes te zijn voor alle jaargetijden. Dat heeft nu anderhalf jaar geduurd en Kitty had natuurlijk al dadelijk een naam als een schurftig schaap. Daar zorgden al die jaloerse dames van de villabuurt wel voor. IJzingwekkende verhalen! In werkelijkheid valt er op Kitty volstrekt niets te zeggen, daar ben ik van overtuigd.

REEDER: Ik heb respect voor uw goede bedoelingen, juffrouw Conradi, maar van bar-dames hebben we zóveel ambtelijke ervaring, dat we ons niet veel illusies meer kunnen maken.

DORA: Natuurlijk, u denkt altijd het ergste. Maar dan zult u voor Kitty toch een uitzondering moeten maken.

REEDER: Ik wil er graag het beste van hopen. . . . Maar wie waren degenen, die onze mooie Karel geholpen hebben?

DORA: Dat was alleen Frans, een jongere broer van Karel. . . . Maar nu komt het belangrijkste: Zo'n mooi

meisje als Kitty werd natuurlijk druk het hof gemaakt door alle sjeke heertjes van het dorp en ook ver daar buiten. Ze was algemeen in de mode en gemakkelijk genoeg te bereiken. Tot opeens bekend werd, dat een van die jonge ridders haar in dodelijke ernst wilde trouwen. Die jongeman is een heel voornaam sulletje, waar alle meisjes van onze kring om lachen. Ze noemen hem algemeen „Het Slap Handje”. Als hij de laatste man ter wereld was, zouden ze allemaal kuis willen sterven, beweren ze. Maar met al zijn onbenulligheid is hij toch een kleine, humeurige tiran voor zijn moeder. . . . Ik zie dat ik u verveel, meneer Reeder, maar misschien wordt het geval voor u wat boeiender, wanneer ik de naam *S i l v a* noem.

REEDER (*die inderdaad wat ongedurig werd, schokt er van op*): Oooh! Het neefje van de president? Grote goden! Ja, daar heb ik natuurlijk van gehoord.

DORA: Dan zult u ook wel weten, dat de machtige familie Silva alles heeft gedaan om de ramp te voorkomen. Het is dan ook een ramp —

REEDER: Dat ben ik met u eens.

DORA: Een ramp voor Kitty, bedoel ik, veel meer dan voor de Silva's. Want wat u ook niet zult geloven: Kitty is ongeneeslijk verliefd geworden op dat verwende, onberekenbare mannetje. Als hij straatarm was en Jansen heette zou ze hem ook getrouwd hebben. Dat weet ik zeker. Ik ken Kitty. Als kinderen hebben we samen gezwommen en gespeeld.

REEDER: En als *ú* iets weet, durf ik niet meer te twijfelen, Juffrouw Conradi. Maar gaat u verder. Ik geloof, dat ik iets begin te zien van de ontknoping.

DORA: De familie Silva was niet de enige, die er vierkant tegen was. Ook de ouders van Kitty deinsden ervoor terug. Dat hun dochter zou trouwen met een authentieke Silva, vonden ze een brutaliteit die te ver ging. Ze vrees-

den, dat de zaak zou lijden onder de algemene verontwaardiging en afgunst van de villamensen. En Karel was er heel diep van in de put, maar dan om een betere reden. Hij was er zeker van, dat zijn zusje haar ongeluk tegemoet liep —

(Er wordt geklopt aan tochtdeur. Politie-man in burger komt binnen)

POLITIEMAN: Meneer de rechter-commissaris, hier is Professor Stolk.

REEDER: O, laat de professor binnenkomen.

STOLK *(niet al te zomers gekleed, komt binnen en loopt met uitgestoken hand op Reeder toe)*

REEDER *(opstaand)*: Nogmaals goede morgen, meneer Stolk. *(handdruk)*

STOLK: Meneer Reeder, ik hoop dat ik niet stoort. Dag Dora.

DORA *(opstaand)*: Dag meneer Stolk. . . . Zal ik de heren maar alleen laten?

REEDER: Blijft u alstublieft zitten, Juffrouw Conradi. We kunnen u geen ogenblik missen. U bent onze enige toeverlaat.

STOLK *(tot Reeder)*: Ik heb zo juist met Dokter Philips getelefoneerd. U hebt zeker al bericht van hem?

REEDER: Ja, en het is nogal negatief, als ik het goed begrepen heb.

STOLK: Er is niets te vinden, zegt hij, buiten een vulgaire alcoholvergiftiging. . . . En toch vind ik het vreemd.

REEDER: Maar ongetwijfeld niet zo vreemd als de dingen, die deze charmante jongedame mij zo juist verteld heeft. Nog vóór de justitie enig spoor heeft gevonden van onze. . . . lijkbezorgers, zal ik maar zeggen, en zonder iets van die mannen gezien te hebben, heeft ze toch met grote stelligheid hun namen genoemd!

STOLK *(verwijtend)*: Dora! Heb je die mensen dan tòch gezien en herkend, toen je uit het raam keek?

DORA: Meneer Stolk, ik heb niets of niemand gezien. Op m'n woord! Het was immers ook veel te donker.

STOLK: En toch neem je het op je geweten de namen te noemen? . . . Dan zou ik haast moeten gaan geloven wat je mama steeds maar blijft zeggen van je. . . . Mag ik ook weten wie het zouden zijn, meneer Reeder?

REEDER: Natuurlijk, meneer Stolk. Het zijn een zekere Karel en zijn broer Frans. Van het —

STOLK (*verrast*): Karel van Dixieland? Van het zwembad?

REEDER: O, u kent hen ook, meneer Stolk?

STOLK: Vrij goed zelfs. Ik ga daar 's zomers nog regelmatig zwemmen, weet u. En die Karel is een heel behoorlijke jongen, zou ik zeggen.

DORA: O, nu weet ik opeens zijn naam, meneer Reeder: Veerman. Karel Veerman.
(*Klopt op de tochtdeur. Politieaan in burger komt binnen*)

POLITIEMAN: Meneer de rechter-commissaris, hier is een zekere Karel Veerman, die u dringend te spreken vraagt. (*verbaasd*) Hij zegt, dat hij de sleutel van (*wijst*) de kast komt terugbrengen.
(*Verbazing bij de heren*)

DORA (*slaat verrukt de handen ineen*): O, wat fijn! Echt iets voor Karel! Ik had er op kunnen wedden!

REEDER: Dat is de klap op de vuurpijl. . . . Ja, laat maar binnenkomen.

POLITIEMAN (*wenkt met een ruk van zijn hoofd de bezoeker naar binnen en verdwijnt zelf in vestibule*)

KAREL VEERMAN (*30 jaar, draagt fonkelnieuw jacquetkostuum, wat hem slecht afgaat. Tijdens volgend spel draait hij nu en dan onwennig met zijn hals en strijkt verveeld met zijn wijsvinger langs de binnenkant van zijn hoge, stijve boord. Voor de trouwpartij heeft hij een paar onderscheidingsteken van de laatste oorlog opgespeld. Zeer bruin van de zon. Mag een beetje plat spreken. Of-*

schoon weinig gerust, ziet hij ernaar uit, dat hij al voor betere vuren heeft gestaan en niet van plan is zich te laten overdonderen. Komt binnen in de houding van een bokser, die de ring betreedt en maakt stijve buiging): Goede morgen, professor. Dag juffrouw Dora. Heren!

DORA: Dag Karel. Ik wens je veel geluk met het huwelijk van Kitty.

KAREL (*zuchtend*): Dank u wel, juffrouw Dora.

STOLK: Zo Karel. Ik hoop van harte dat er niets ernstigs gaande is. . . . Deze meneer is de rechter-commissaris. Zal ik maar gaan, meneer Reeder?

REEDER: Als u blijven wilt: heel graag, meneer Stolk. U kent de streek beter dan ik.

KAREL (*haalt sleutel uit de zak en overhandigt hem aan Reeder*): Alstublieft, meneer de rechter. Ik heb deze sleutel hier vannacht alleen maar even geleend. Ik was niet van plan, uh (*zegt van buiten geleerd lesje op*) ik had niet het oogmerk mij die sleutel wederrechtelijk toe te eigenen.

REEDER (*lachend*): Aan dié melodie hoor ik duidelijk, dat u intussen al bij een advocaat bent geweest.

KAREL: Ja meneer. Als de kleine man met de politie te doen krijgt — ook al is het buiten zijn schuld — moet hij heel voorzichtig zijn, anders laten ze 'm direct in de val lopen.

REEDER: Voor groot en klein, arm en rijk is het altijd de beste voorzichtigheid de volle waarheid te zeggen, meneer Veerman!

KAREL: Dat ben ik ook van plan, meneer. Ik heb niets te verbergen. Zal ik dan maar beginnen?

REEDER: Als u zo goed wilt zijn.

KAREL: Nu dan. Gisterenavond, kort voor twaalf, is meneer Conradi bij ons in de bar komen aanlopen. Meneer was sedert een dag of tien 'n vaste klant. Ik was op dat ogenblik niet thuis, ik was met het wagentje naar de stad

om de trouwjapon van mijn zusje te gaan halen. Daar was op 't laatste nippertje natúúrlijk weer iets aan veranderd moeten worden en ik heb er nog lang op moeten wachten. Wat er intussen in de bar met meneer Conradi is gebeurd, weet ik alleen van horenzeggen. Meneer moet crimineel dronken zijn geweest, hij stond te tolleren op zijn benen, maar even goed vroeg hij om een dubbele cognac. Mijn zuster probeerde hem te bepraten. Dat hij ziek zou worden. Dat hij veel beter een kop sterke koffie kon nemen, enzovoort. Toen werd hij hatelijk en begon te sarren, hij werd grof en beledigend. Ze zouden hem zeker aan de deur hebben gezet, als het geen meneer Conradi was geweest.

REEDER: Wie waren op dat ogenblik aanwezig?

KAREL: Mijn vader en moeder. Mijn zusje. Mijn broer Frans. Een oom en twee tantes, die overgekomen waren voor de trouwpartij.

REEDER: Alleen familieleden?

KAREL: Ja, ik weet wat u denkt. Geen erg betrouwbare getuigen, hè meneer? Maar d'r was er ééntje bij, die u wel zult móéten geloven, want díé heet Silva.

REEDER: Goed, goed! Gaat u maar voort.

KAREL: Opeens pakte meneer Conradi het glas van mijn oom weg en sloeg het in één ruk naar binnen. Het was een flink glas van die heel scherpe calvados. M'n oom heeft vroeger in Frankrijk gewerkt en hij wou voor de aardigheid dat goedje nog eens proeven. En toen was het gauw afgelopen. Meneer Conradi werd zó duizelig, dat hij achteruit begon te struikelen tot hij met zijn rug tegen de muur terechtkwam. Toen hij daar even stond te leunen, zagen ze, dat hij spierwit werd. Meteen gleden zijn voeten vooruit over het parket, tot hij plat op zijn rug lag. Ze dachten dat het aan de gladde vloer lag, maar hij bleef liggen en sliep meteen in. M'n broer wilde hem overeind helpen, maar Willy, uh, Meneer Silva zei: „Laat hem in

godnaam slapen, anders begint hij opnieuw." Maar de pret was er af; Meneer Silva was erg uit zijn humeur en een minuut of tien later brak het gezelschap op. Meneer Conradi hebben ze rustig laten liggen, ze waren bang, dat ze last met hem zouden krijgen, dat hij schandalen zou maken, als ze hem wakker maakten. Ze wisten ook, dat ik direct thuis zou komen, en dan konden we hem in het wagentje naar huis transporteren. Die mensen hadden er eerlijk geen erg in. . . . Toen ik tegen half één thuiskwam, riep mijn vader al boven uit het raam wat er te doen was. Maar toen ik in de bar kwam zag ik al gauw, dat er een groot ongeluk gebeurd was. . . . Ik heb er alleen mijn broer bij gehaald en verder aan niemand wat gezegd. Ze weten nu nog niet. . . .

REEDER: Maar is het geen ogenblik in uw hoofd opgekomen een dokter te roepen?

KAREL: Jawel, meneer. Heel eventjes. Maar meteen begreep ik, dat het onmogelijk was. En ook helemaal niet nodig. Dood is dood. In de oorlog heb ik meer mensen zien sterven dan me lief was. Ik kan zien of iemand dood is. Maar ik heb een diploma voor hulp aan drenkelingen en ik heb alles gedaan wat er gedaan kon worden. Evenveel als een dokter. En méér ook, want een dokter loopt gewoonlijk niet met een *(geeft met handen de maat aan: ongeveer een meter)* zuurstofapparaat in zijn binnenzak. Urenlang, tot kwart voor drie, hebben we ons afgebeeld. Tot het al te belachelijk werd. Kunstmatige ademhaling. Hartmassage. Zuurstofapparaat. Alles wat er in het handboek staat en dat is toch ook door een dokter gemaakt.

REEDER: Maar meneer Conradi was niet bepaald een drenkeling, wel?

KAREL: Nee meneer, maar het was niet alléén de drank. Meneer Conradi lag plat op z'n rug, maar z'n hoofd steunde loodrecht tegen de muur. *Zó: (drukt met de handen achter het hoofd zijn kin zo diep mogelijk op de borst)*

STOLK (*knipt hard met de vingers*): Dàt is het, meneer Reeder! Ik vóélde, dat er een bijkomstige oorzaak moest zijn. Ziet u, door die houding werd de ademhaling te veel belemmerd. En wat een lijder aan alcoholvergiftiging allereerst nodig heeft, is zuurstof. Diepe, gemakkelijke ademhaling! Hij moet kunnen hijgen, als iemand, die zich buiten adem heeft gelopen. Bewusteloos als hij was van de drank, heeft hij bovendien zichzelf nog gewurgd.

KAREL: En daarom heb ik hem behandeld als een drenkeling. Heb ik daar goed aan gedaan, professor?

STOLK: Ja, Karel. Maar die vraag hoeft niet eens gesteld te worden. Toen jij thuiskwam, was de patiënt ongetwijfeld al geruime tijd overleden. Het is namelijk vrij snel gegaan, meneer Reeder. Een kwartier was meer dan genoeg.

REEDER: Dus u gaat volledig akkoord met deze oplossing, meneer Stolk?

STOLK: O ja, meneer Reeder! En Dokter Philips ongetwijfeld ook. De zaak is nu volkomen duidelijk.

REEDER: Wel, dan is het geval voor mij van de baan. Maar niet voor de heer uh, Veerman. Wat hebt u verder gedaan?

KAREL: U weet het, meneer. We hebben het lijk in het wagentje naar hier gebracht. De huissleutel vonden we in een van de zakken.

REEDER: Ja, dat weet ik. Ik weet alleen nog niet precies w a a r o m. En het was ver van normaal, vindt u zelf niet?

KAREL: Maar het kón niet anders, meneer! We konden eenvoudig geen lijk over de vloer hebben, vlak voor de trouwpartij.

REEDER: Maar het lijk wàs er nu eenmaal. En u had de politie moeten inlichten.

KAREL: Ja-juist en dan was er tien tegen één van heel het huwelijk nooit iets gekomen. Hoe de familie Silva erover denkt, hoef ik u niet te zeggen. A l l e s hebben ze ge-

probeerd! Onder andere hebben ze mijn zusje door een tussenpersoon een groot bedrag aangeboden, als ze Willy de bons wou geven. (*bitter*) Een meid uit een bar kún je immers niet beledigen, hè meneer? . . . En het ongeluk van meneer Conradi zou wat al te lollig zijn geweest voor de familie Silva. Stel u dat even voor! De grootvader van de bruidegom is minister van staat *, de ene oom is president van de rechtbank, de andere procureur-generaal, de derde secretaris-generaal en ga zo maar verder. 'n Koud kunstje voor die lui om heel mijn familie even te laten arresteren, allereerst de bruid. (*sarcastisch*) „In het belang van het onderzoek”, zeggen ze dan, is 't niet zo, meneer de rechter? De politie en de kranten hadden er een stinkend schandaal van gemaakt. Dus vandaag alvast geen trouwpartij en later ook niet. Want op Willy uh, Meneer Silva is geen peil te trekken. Dat is een jongen zonder ruggegraat. . . . Nu weet u w a a r o m. En ik weet, dat ik goed gedaan heb, ik zou het weer doen, als het nodig was. In mijn plaats zou u het zelfde gedaan hebben, meneer. . . . (*met nadruk*) Als u tenminste een kerel bent.

REEDER: Daar kan ik zèlf moeilijk over oordelen. Bovendien heb ik geen zuster aan de man te brengen.

KAREL: Aan de man brengen? Meneer, ik beschouw dit huwelijk als een groot ongeluk! Vraagt u maar aan Juffrouw Conradi; zij weet er alles van. Mijn zuster had het helemaal niet nodig, dat ze „aan de man” gebracht werd. Ze had de keus tussen vijf, zes jongens van haar eigen soort, kerels uit één stuk, die haar gelukkig gemaakt zouden hebben. Maar het meisje was finaal de kop kwijt! Ze maakt zich wijs, dat ze van dat bedorven kind nog wel een màn zal kunnen maken. . . . och arme!

REEDER: Hé, dan begrijp ik niet goed, dat u al die halsbrekende toeren hebt uitgehaald om zo'n rampzalig huwe-

* In Vlaanderen : Staatsminister.

lijk door te laten gaan.

KAREL: Ja, maar er is iets anders tussen gekomen, meneer. U begrijpt wel wat ik bedoel. Ik was de enige, die het wist. Kitty heeft het niet eens aan hem gezegd, ze wou niet hebben, dat hij zich gedwongen zou voelen om te trouwen. Van dat ogenblik moest ik wel —

REEDER: Ja, daar hebt u gelijk in. . . . Wel, ik heb geen enkel bezwaar meer tegen u. Onder ons gezegd, vind ik het persoonlijk wel een sportief stukje werk. Maar misschien heeft de justitie nog een appeltje met u te schillen. Daar heb ik niets over te zeggen, ik ben maar een doodgewone rechter. In ieder geval zullen het maar kleinigheden zijn.

KAREL: Daar maak ik me nu niet zo bezorgd meer over, meneer de rechter. Met dat huwelijk is alles veranderd. Nu gaat het niet meer om een zekere Kitty uit de Dixie-bar, waar die grote pieten met vuile voeten overheen liepen. Nu gaat het om een M e v r o u S i l v a ! En dié naam wordt niet voor kleinigheden in opspraak gebracht, meneer de rechter. Grote beesten bijten mekaar niet.

REEDER: Ik wil er graag het beste van hopen. . . . Gaat u dan maar even met deze (*wijst naar griffier*) meneer mee om uw verklaring te laten opnemen door de politie.

KAREL: Jawel, meneer. (*buijt*) Dag, professor, dank u wel. Dag Juffrouw Dora.

DORA: Dag Karel, tot ziens. (*geroerd*) Ik vind het pràchtig wat je voor Kitty gedaan hebt.

STOLK: Ja Karel, dat is het inderdaad. Tot ziens.

KAREL en GRIFFIER (*af door tochtdeur*)

REEDER (*staat op*): Zie zo, dat raadsel is opgelost. Maar nu zitten we nog (*wijst lachend op Dora*) met een véél groter mysterie. En dat ligt meer op uw terrein dan op het mijne, Professor Stolk!

D O E K

DERDE BEDRIJF

Onderzoekkamer van Prof. Stolk in psychiatrische kliniek. Op voorgrond links rustbank voor patiënten, verder alles wat tot dokterskamer behoort: onderzoektafel, rollende ziekenhuistafeltjes, instrumentarium, schrijftafel met telefoontoestel en bijbehorende stoelen, archiefkastje, boekenkast met wetenschappelijke werken aan rechterwand, pal tegenover linkse deur, etc. Een deur in linker en een in rechterwand. In achterwand een laag, breed venster, waarvoor lichtgekleurde gordijnen gesloten zijn om een rustig licht te hebben bij het onderzoek. Opstelling en verdeling van een en ander zijn overigens van weinig belang. Als bijzonderheid: een salon-ezel, waarop een groot, vierkant karton of triplexplaat, egaal wit.

Dora ligt op rustbank, gekleed in simpele, haast uniformachtige schoolmeisjesjurk. Stolk, in witte jas, houdt zich met haar bezig, gezeten in soort bureaustoel naast rustbank. Bij opgaan van doek is hij aan het einde van zijn ondervraging.

STOLK (*peinzend*): Juist, ja... (*staat met gedecideerd rukje op*) Nu doen we nog één plezierig spelletje en dan —

DORA: En dan kunt u me met een gerust geweten krankzinnig verklaren.

STOLK: Beeld je maar niets in, hoor meisje. Jij bent een slechte klant voor een psychiater. Aan jou is niet veel te verdienen; het spijt me wel. (*tijdens deze en volgende dialoog werkt hij aan de voorbereiding van het komende „spelletje”*)

DORA (*met leedvermaak*): Ha, wat zal ze lekker de pest in hebben!

STOLK: Wie: z e ?

DORA: Die kunstmoeder van me. Ik ben benieuwd of dit

haar laatste poging zal zijn om mij onschadelijk te maken.
STOLK: Je moet niet zo overdrijven, Dora. Ik kreeg duidelijk de indruk, dat je mama zich ernstig bezorgd maakt om jou.

DORA (*snijdend*) Hi-hi-hi!

STOLK (*onderbreekt even zijn bezigheden; dreigend*): Zeg eris, juffertje! Dat valse lachje staat me helemaal niet aan. Als ik dat nog één keer hoor, ga ik er anders over denken. (*plagend*) Vergeet niet, dat ik je helemaal in mijn macht heb. Ik kan je best een dag of acht in observatie houden en desnoods wel een paar weken. Zolang dit mooie weer duurt, bijvoorbeeld. Dus wees maar verschrikkelijk lief en vriendelijk voor me, anders —

DORA (*half ontsteld, half lachend*) O c h ! !

STOLK: En wat je stiefmoeder betreft: die slechte verhouding is voor een groot deel je eigen schuld. Je hebt haar gedurig op de zenuwen gewerkt met al die geheimzinnige uitlatingen van je.

Hij is nu klaar met zijn toebereidselen. De schildersezel heeft hij ongeveer in het midden opgesteld en het grote karton omgekeerd, zodat nu, duidelijk leesbaar, in de vier hoeken de woorden:

ZOUT
ZUUR

ZOET
BITTER

zichtbaar worden. Voor Dora heeft hij, rechts van de ezel, een rechte stoel gereed gezet, zo, dat publiek haar linkerprofiel ziet. Met een aanwijsstok, die hij in de hand houdt, kan zij dan schuinrechts voor zich uit de woorden aangeven. Tegenover haar zitplaats, dus links van de ezel, heeft hij een ziekenhuistafeltje aangerold, waarop allerlei medische flacons en instrumenten.)

STOLK: Zie zo, kom nu maar eens hier zitten, als een grote meid.

DORA (*doet het*)

STOLK: De meeste patiënten vinden het een flauwe kome-

die, maar nu jij klaar bent voor de universiteit, moet je ook pienter genoeg zijn om het belang ervan te begrijpen. Kijk eens, bij verschillende geestesziekten treden als nevenverschijnsel afwijkingen in de smaak op. Dat wil natuurlijk níét zeggen, dat iemand met een gebrekkige smaak krankzinnig is, nietwaar? Maar als er andere klachten zijn en we vinden afwijkingen in de smaak, dan wordt het vermoeden versterkt dat er iets hapert, omdat in die zelfde hersenen óók het centrale smaakorgaan is gestoord.... En er zijn andere klachten over je, dus —

DORA: O, dat is geweldig interessant. Maar klachten of geen klachten: aan mijn smaak mankeert niets, professor, dank u vriendelijk.

STOLK: En toch doen we 't. Anders heeft je vader, als hij de rekening betaalt, geen waar gekregen voor zijn geld.... *(geeft haar stok in rechterhand)* En hier heb je de stok van de schoolmeester om aan te wijzen wat je proeft. Want je mag het niet zeggen, je moet steeds je tong uitgestoken houden. Anders zou de test niet zuiver zijn. Nu leg ik telkens iets op het puntje van je tong en jij wijst met de stok. Dan veeg ik dat smaakje weg met een vochtig watje en we gaan verder. Is dat afgesproken?

DORA: Als u me maar geen al te smerige dingen laat proeven. *(steekt tong ver uit in kluchtige grimas)*

STOLK: Stel je gerust. *(met een lang pincet neemt hij iets onzichtbaar-kleins uit een der potjes op het medische tafeltje en legt het op de punt van haar tong. Zij wijst onmiddellijk met een ferme tik op BITTER)* Juist! *(veegt dan met watje de bittere substantie weg en wil het gebaar met het pincet herhalen, maar nu gebeurt het: Vóór hij de nieuwe stof op haar tong kan leggen, wijst zij al op ZOUT. Verbaasd en geërgerd trekt hij de hand terug)* Wat zijn dat voor kinderachtige streken? Je hebt het nog helemaal niet geproefd! Hoe kun je dan zeggen dat het zout is?

DORA (*met uitgestoken tong*): Ha-hè-hi-ho-ha!

STOLK: Haal dat kalfsvlees naar binnen en geef een menselijk antwoord!

DORA (*trekt tong in, zit even benauwd te lachschokken, brengt zich met moeite tot bedaren en hijgt*): Dat heb ik geroken.

STOLK (*ongeduldig*): Geroken?!... Houd me niet voor de gek, apekop die je bent! Hoe kan iemand ruiken, dat iets zout is? (*snuift luidruchtig aan de punt van het pincet*) Er valt niets te ruiken!

DORA (*vermoeid en quasi-tranerig*): Dat is het juist... Daar is alles om begonnen... Ik kan nu eenmaal veel meer ruiken dan andere mensen... Maar laten we alstublieft verder gaan, professor, anders gelooft u het toch niet.

STOLK (*strijdlustig*): Goed! Dat zullen we dan eens zien! (*Zelfde bewegingen, in toenemende snelheid. Zij zit weer met uitgestoken tong en wijst telkens al op ruime afstand van pincet naar ZUUR, naar ZOET, enzovoort. Aan zijn korzelige uitroepen — hij mag bij ongeluk wel eens vloeken — is te horen, dat zij steeds gelijk heeft. Ten slotte gromt hij*): Maar nu zal ik je toch hebben, dametje! (*staat geheimzinnig over tafeltje gebogen iets klaar te maken, keert zich dan om en komt gewichtig met pincet op haar af. Maar vóór hij haar tong kan bereiken wijst zij nu naar twee woorden en herhaalt het met korte tussenpozen, zodat het neerkomt op: ZUURZOET.. ZUURZOET.. ZUURZOET. Nu geeft hij het op, smijt rinkelend het pincet tussen glaswerk op tafeltje en kruist dreigend de armen. Zij trekt haar tong in en kijkt hem bedremmeld aan. Hij staat daar een ogenblik of hij haar gaat verslinden, tot beiden tegelijk in een dwaze lach schieten. Hij wankelt naar zijn aanvankelijke zitplaats en beduidt haar weer op de rustbank te gaan zitten, hetgeen zij doet. Neemt zijn cigarettenkoker en wil haar presenteren, maar*

trekt terug): O, nee, je rookt niet. (*steekt zelf op en zegt verwijtend*): Waarom heb je dat niet eerder gezegd, Doortje. Je hebt beloofd, dat je alles zou vertellen.

DORA: U had het immers toch niet geloofd.

STOLK: Ik zal dus moeten aannemen, dat je reukzenuw abnormaal-sterk ontwikkeld is. Ik weet, dat het bestaat. Eén geval op de zoveel honderd millioen, nog veel zeldzamer dan Siamese tweelingen. Ik heb er eens een artikel over gelezen, ik weet niet meer waar. Het is jaren geleden, toen ik pas afgestudeerd was. Het ging over een Indiaanse uit het Poolgebied, Alaska of zo, en twee Amerikaanse artsen waren met haar aan 't experimenteren geweest. Ik beschouwde het toen een beetje als Amerikaanse humbug. En door zijn grote zeldzaamheid is het practisch van geen belang, tot je er opeens tegenaan loopt. Je kunt het eigenlijk geen afwijking noemen; het is louter een kwestie van graad. En heb jij er je ooit rekenschap van gegeven hoe ver die graad reikt? Zou je bijvoorbeeld kunnen zeggen, dat je even fijn ruikt als een hond?

DORA: Het zal niet veel schelen, denk ik. Maar oordeelt u zelf, professor. . . . Is er misschien een spel kaarten bij de hand?

STOLK: O, dat zal wel. (*gaat naar schrijftafel en neemt telefoon op*) Wat is de bedoeling?

DORA: Ik zal een kaart, die u aangeraakt hebt, uit de andere halen, of liever: er uit snuffelen.

STOLK (*in telefoon*): Zuster, kunt u me heel gauw aan een spel kaarten helpen? (*legt telefoon neer*) Ja, dat is al een sterk staaltje, zou ik zeggen. Vertel er eens wat meer van, Dora. Je mama was er helemaal van ondersteboven, dat je telkens dingen bleek te weten, die je absoluut niet weten kon. Onder andere, dat een dame uit jullie kennissenkring een kind verwachtte en dat nog maar sedert anderhalve maand, terwijl het strikt geheim gehouden was. . . . Hield dat ook verband met die fijne neus van je?

DORA: Natuurlijk, professor. Weet u, toen ik een jaar of dertien was, hoorde ik van een vriendinnetje hoe de kinderen ter wereld komen. Van dat ogenblik begon ik natuurlijk net als alle meisjes op de buiken van de vrouwen te letten. En zo moest ik al gauw gewaarworden, dat een vrouw opeens heel anders begint te ruiken, zodra ze een baby verwacht. Op die manier wist ik ook wat er met Kitty aan de hand was en daarom heb ik de politie geen kans willen geven haar trouwdag in de war te sturen. Maar dat gelooft u natuurlijk ook niet.

STOLK: Iemand, die wetenschappelijk te werk wil gaan, mag niets geloven. . . . Maar wat je daar zegt, lijkt me zeer waarschijnlijk. Bij zwangerschap verandert er zo veel in de constitutie van een vrouw, allereerst de urine, en waarom dan niet de uitwaseming van de huid? Het zou me verbazen als het níét zo was: urine en zweet zijn aanverwante artikelen. Maar of jij met absolute zekerheid zwangerschap kunt ruiken is hoofdstuk twee.

VERPLEEGSTER (*klopt en komt binnen met kaartspel*): Alstublieft, professor. Ze zijn niet erg fris meer —

DORA: Des te beter. . . . Ik bedoel: des te moeilijker voor mij. Wilt u de professor één kaart laten trekken, zuster? . .

U moet er maar één aanraken, professor, ze even vasthouden en weer in de hoop steken. (*wendt haar hoofd af*)

Ik zal niet kijken. De zuster moet de kaart ook zien, dan krijgen we straks geen ruzie. (*zo gezegd, zo gedaan, en dan krijgt Dora de kaarten aangereikt. Zij spreidt ze waaiervormig uit in de linkerhand, beweegt deze waaier even heen en weer onder haar kin — zonder er al te duidelijk aan te ruiken — en trekt er onmiddellijk één kaart uit*)

Alstublieft, professor!

STOLK (*buijt peinzend het hoofd*)

VERPLEEGSTER (*staat even met open mond te kijken en begint dan dom te giechelen*)

STOLK (*opschrikkend uit gedachten*): Uh. . . . dank u wel,

zuster, neemt u die kaarten maar weer mee.

VERPLEEGSTER (*exit*)

STOLK: Tja kind, dat is zeer belangrijk. Daar kan ik de draagwijdte niet zo gauw van overzien. . . . Jij leeft dus in een heel andere wereld. . . . Een wereld van duizend en één geuren. . . .

DORA: Duizend en één? Het zijn er miljoenen! En zeg in godsnaam niet, dat ik een hondenneus heb, professor, want dan zou ik u niet meer kunnen uitstaan. Is er geen mooie, geleerde naam voor?

STOLK: Nee, maar die zal ik wel even voor je maken. Ogenblik, je kunt er op wachten. Het is een geval van hyperaesthesia. Wel, je hebt toch Latijn geleerd? Wat betekent hyper —?

DORA (*onderbrekend*): Hyperaesthesia is overgevoeligheid. Maar dat is heel slecht potjeslatijn, *professor, of beter gezegd: potjesgrieks.

STOLK: Dat moeten we juist hebben. Het enig nut van klassieke talen is nog, dat wij er onze moeilijke woorden uit fabriceren om de burgerman te overbluffen. Dus hyperaesthesia van de reukzenuw. Reukzenuw is nervus olfactorius. Jouw verschijnsel noemen we dus brutaalweg: Hyperaesthesia ol-fac —?

DORA (*aanvullend*): Olfactoria. . . . Gunst, nu lijkt het opeens veel voornamer, hè professor? Dat kleedt me heel wat beter dan „hondenneus”, wat? (*staat op en maakt verwaande mannequin-pasjes, alsof zij inderdaad een nieuwe jurk draagt. Declameert, als gold het een versregel van Homerus*): Hyperaesthésia olfactória! Hyperaesthésia olfactória!

STOLK: Kom-kom! (*wuift haar terug naar haar plaats, waarop zij weer gaat zitten*) Je schijnt het erg plezierig te vinden, maar ik verwacht er niet veel goeds van. . . . Waarom, kan ik je niet zo gauw zeggen. Ik moet er eens grondig over nadenken, alle consequenties onder het oog

zien.... En voorlopig zal ik me maar bepalen tot de gegevens, die me zijn verstrekt. (*raadpleegt zijn aantekeningen*) Je mama was ook zeer in de war om dít staaltje, ook iets, dat je niet weten kon: Op een avond kwam zij thuis en jij flapte er dadelijk uit, dat zij op bezoek was geweest bij bepaalde mensen, terwijl —

DORA (*onderbrekend*): Pardon, professor: bij één bepaalde... persoon, zal ik maar zeggen. En dáárom schrok ze zo. Ze was er namelijk bijzonder dicht bij geweest. De geur was nog vers en sterk genoeg.

STOLK: O, goeie genadel... Ik zag onheilen in het verschiet en daar heb je 't al! Dat loopt nooit goed af. Jij bent een gevaar voor de samenleving, jij weet te veel! Als je waarachtig al kunt ruiken welke minnaars je stiefmoeder —

DORA: Minnaarsss? Dat is wat veel gezegd. Over 't algemeen schijnt ze het alleen maar prettig te vinden de mannen dol te maken, zonder zich helemaal prijs te geven. Ze is wat dat betreft nog maar één keer tot het uiterste gegaan, voor zo ver ik weet. En dat juist met een man, die helemaal geen notitie van haar wenste te nemen. Toen is ze zelf tot de aanval overgegaan, geloof ik. Om zich zelf te overtuigen van haar macht. (*met grinnikend leedvermaak*) En daarna heeft die meneer meteen en voor altijd verstek laten gaan. Ze is nu in de gevaarlijke leeftijd, moet u niet vergeten, professor. Ze probeert zich uit te geven voor vierendertig, maar volgend jaar wordt ze veertig!

STOLK (*die sprakeloos heeft geluisterd, steekt nu totaal verbijsterd de armen in de lucht*): Kind!! Dora!! Kun jij dat ook al ruiken, dat uh, dat uiterste?

DORA (*trekt geringschattend schouders op*): Huh! Dat is al heel gemakkelijk, hè professor.

STOLK (*komt met een ongeduldige ruk tot bezinning en grüpt weer naar zijn notities*): Ont-zettend!!.... Maar

laten we verder gaan, tot het bittere einde: Een keer, toen je mama vroeg hoe je aan die onbegrijpelijke dingen kwam, heb je gezegd, dat je het had gezien in een visioen!

DORA (*lachend*): Ja, en dat moet haar op het idee gebracht hebben een heel kwaai psychiater op me los te laten. Zo een die me wel voor onbepaalde tijd zou opbergen.

STOLK (*afkeurend*): Dora, laten we redelijk blijven en niet zo schaamteloos overdrijven... Het is trouwens je vader, die me telegrafisch heeft verzocht je eens grondig te onderzoeken.

DORA (*knikt*): M-m. Nadat zij die arme Pappie stapelgek gemaakt had over de telefoon... En ik overdrijf helemaal niet. U weet nog niet wat voor primaire ideeën zij er op na houdt. Zij is in betrekkelijke armoede grootgebracht en volgens haar overtuiging is alles en iedereen voor geld te koop: alle rechters, examinatoren, ministers en natuurlijk ook dokters. U maakte daarjuist een grapje over geld. Aan mij was niet veel te verdienen, zei u, maar als u kwaad wilde zou u me best een tijdje in observatie kunnen houden, nietwaar? Nou, dat grapje is bij haar dodelijke ernst. Volgens haar zou u dadelijk moeten toehappen, als u de dochter van de rijke meneer Conradi voor wie weet hoe lang in behandeling kon nemen. U zou er een zaakje in zien, vooral wanneer u daarbij nog aangemoedigd werd door de bezorgde mama. U zult haar vreselijk teleurstellen, professor, ze verwacht stellig, dat u me een poosje hier zult houden. En als dat het geval was geweest, zou ze aan al onze kennissen verteld hebben — in het diepste geheim, natuurlijk — dat die arme Dora voorlopig opgenomen moest worden in... tja, ze noémen het psychiatrische kliniek, maar is dat niet een mooi woord voor gekkenhuis? En Professor Stolk geeft dan niet veel hoop, dat Dora nog ooit volkomen normaal zal worden.

STOLK: Als je zo goed wist wat haar bedoeling was, waar-

om ben je dan zo blijmoedig in de val gelopen? Je zei zelfs, dat je 't lollig vond psychiatrisch onderzocht te worden. En ik zou best zo'n schurk kunnen zijn: zó goed ken je me niet. Je bent nu pas veertien dagen thuis van het pensioonaat en in de Paasvacantie heb je me twee of drie keer gezien.

DORA: Ik had u niet alleen gezien, ik had meteen ook al geroken wat een schat u bent.

STOLK: Dat is erg vleidend, maar dat zul je toch even moeten toelichten. Aan wát precies kun jij ruiken of iemand eerlijk is?

DORA: Nou, zó eenvoudig is het niet. U kunt het vergelijken met dit: De meeste mensen proberen het karakter van anderen af te lezen op de gezichten, niet professor? Dan zeggen ze: „Die tronie staat me niet aan”. Maar ik heb nog een andere maatstaf, een veel betere. In Vlaanderen zeggen de mensen: „Ik kan hem niet rieken”, in Nederland: „Ik kan hem niet luchten”, wat het zelfde betekent. Dat moet al een heel oude uitdrukking zijn, geloof ik, uit vóórhistorische tijden, toen de oermens nog even fijn kon ruiken als ik. En de lijfgeur is een veel betrouwbaarder criterium dan het gezicht; er valt namelijk niets aan te verfraaien.

STOLK (*sterk geïnteresseerd*): Juist! En de meeste bedriegers slagen er wel in een eerlijk gezicht te trekken. Ga verder, Doortje, ik vind het zeer belangrijk wat je daar zegt, sensationeel zelfs.

DORA: En ik geloof niet, dat ik me ooit in iemand vergist heb, professor! . . . Zo hadden we daar onze liefvallige rechter-commissaris: meneer Reeder. Eén en al gemoedelijkheid! Maar hij rook lang niet zo joviaal, als hij zich voordeed. En hij schrok zich half lam, toen ik zei, dat hij achter al zijn vriendelijkheid kwaaddenkend en zelfs gevaarlijk was.

STOLK (*na een paar lachstootjes*): O, dát heeft hij me níét

verteld. Wel was hij zeer verbaasd over hetgeen jij wist te zeggen van zijn hond. . . . Dat is me nu duidelijk geworden. . . . Maar hoe kon jij ruiken, dat hij zo dol was op dat dier?

DORA: Een spaniel is een vrij zware hond. En als een man toestaat, dat zo'n grote lummel op zijn schoot klimt. . . . Maar er is nog wat anders dat u zal interesseren, professor. U weet wel: soms zie je ergens een bijzonder mooi en gedistingeerd gezicht, met sierlijke, strakke lijnen, en dat je doet denken aan iets heel anders, aan een fraai zeiljacht bijvoorbeeld.

STOLK: Ja, als je tenminste zo dichterbij bent aangelegd.

DORA: En zoals ieder mens zijn eigen gezicht heeft, zo heeft hij ook zijn speciaal geurenbeeld, dat altijd afwijkt van een ander. Net als de vingerafdrukken.

STOLK: Ja, dat moet wel, dat is empirisch bewezen. Anders zou er met een politiehond niet veel aan te vangen zijn.

DORA: Dat geurenbeeld is natuurlijk zeer gecompliceerd. En dikwijls roept het andere beelden bij me op. Mijn dierbare stiefmama bijvoorbeeld ruikt onder veel andere narigheden sterk naar muizen, boven al haar parfums uit. En toen ik haar voor 't eerst ontmoette, straalde ze van liefelijkheid, maar haar geurencombinatie deed me dadelijk denken aan (*huivert sterk*) een vuile, glibberige kelder vol ongedierte.

STOLK (*ontsteld*): O, o, o! . . . Doortje, wat ben jij een gevaarlijk individu. . . . (*aarzelend*) En als je mij ruikt, uh. . . . Denk je dan ook aan. . . .

DORA (*aapt hem na*): O, o, o! Professor, wat bent u een ijdelruit!

STOLK: Doe niet zo gek, Dora. Ik wil je wel zeggen, dat ik me helemaal niet meer op m'n gemak voel met jou. 't Lijkt waarachtig wel of jij de psychiater bent!

DORA (*gnuivend*): Ja, nu zijn de rollen omgekeerd, hè professor (*komisch-dreigend*) Nu zal ik uw zwarte ziel

eens gaan analyseren!... Maar stel u gerust, hoor, het valt erg mee: U doet mij denken aan een zwoele zomeravond op het land en een passerende hooiwagen met een warm paard ervoor. Dat is een eerlijke geur. En u mag wel heel blij zijn met uzelf. Er zijn op dat gebied verschrikkelijke dingen te beleven voor iemand met — hoe was 't ook weer? — met hyperaesthesia olfactoria!

STOLK: Het is gewoonweg spookachtig... Maar wacht 'ns, je hebt me gezegd, dat je nog nooit verliefd bent geweest. Zou dat ook een gevolg zijn van je al te critische kijk op de mensen, denk je?

DORA: Ik denk het wel, professor. Er zijn natuurlijk jongens geweest, die ik uit de verte wel aardig vond. Tot ik er eens aan gesnuffeld had. Maar alle vriendinnen van mijn leeftijd waren steeds om de haverklap verliefd. En soms op exemplaren, waarvan ik r i l d e. Maar ik kon natuurlijk niets zeggen —

STOLK: Juist, daar wou ik het even over hebben. Wie zijn er op de hoogte van je... hyperaesthesia olfactoria?

DORA: U en ik, professor.

STOLK: Maar hoe is dat mogelijk? Ik heb sterk de indruk, dat jij een ronde, openhartige meid bent —

DORA: Behalve dat ik knotsen van leugens heb verteld om Kitty te sparen.

STOLK: Dat speelt geen rol, dat was juist heel lief van je... Maar hoe ben jij er in geslaagd zoiets heel je leven voor je naaste omgeving geheim te houden? Daarvoor zou je toch wel een zeer heimelijke, achterbakse natuur moeten hebben!

DORA (*vermoed*): Welnéé, professor. Dat is immers zo gegroeid. Als kleuter zei ik altijd eerlijk — bij blindemannetje en verstoppertje-spelen en zo — dat ik het allemaal geroken had. Maar dan staken de andere kinderen hun tong tegen me uit, ze scholden me voor gemene leugenaarster en wilden niets meer met me te doen heb-

ben. . . . Mijn moeder wist het natuurlijk en zij heeft me juist op het hart gedrukt het aan niemand meer te laten merken. Anders zou niemand meer met we willen spelen. Dat zijn zowat mijn vroegste herinneringen. En zo ben ik opgegroeid in de overtuiging, dat het iets was, waar je niet over mocht praten, iets onfatsoenlijks, als naar de w.c. gaan en zulk soort dingen. Later zag ik in, dat het niet anders kon.

STOLK: En je broer? Weet die er ook niets van? Jullie zijn samen opgegroeid!

DORA: Paul weet wel, dat ik een fijne neus heb. Maar dat gaat niet verder dan: „Ruik jij 'ns of die melk niet zuur is”. Ik kon toch ook met hem geen doorlopende ruzie hebben.

STOLK: Juist. En je moeder had gelijk: niemand had nog met je willen spelen. Maar hoe zit het met je vader?

DORA: Pappie is een vechter en zakendoen beschouwd hij als een voortdurend gevecht. Hij gaat er zó in op, dat hij voor thuis geen vechtlust meer overhoudt. Hij zou het gauw genoeg aan stiefmama verklapt hebben, hij heeft voor haar geen geheimen. Zonder dat ze precies weet wat er aan de hand is, noemt ze me nu al een gevaarlijke griezel, ze voelt zich niet veilig in mijn aanwezigheid. Niet zonder reden trouwens. . . . O professor, ik vind haar zó'n akelig wijf! Pappie laat haar letterlijk baden in weelde en uit erkentelijkheid maakt ze hem algemeen belachelijk met al haar aanbidders. . . . Eigenlijk is Mientje steeds mijn enige toevlucht geweest, maar zij zou ook gauw genoeg haar mond voorbij praten, de goeie ziel.

STOLK: Ja, hou maar op. Het is onmogelijk. Als het ruchtbaar werd, zou je geen leven meer hebben. Je zou gemeden worden als de pest, als een soort monster, dat je inderdaad ook bent, zij het dan een charmant monstertje. Zelfs ik, met mijn eerlijke geur van de hooiwagen, zou me niet altijd even prettig voelen onder dat reukorgaan

van jou. De samenleving is nu eenmaal onmogelijk zonder een algemeen aanvaard systeem van dagelijkse leugentjes, huichelarijtjes en geheimpjes. En daar kom jij het rythme verstoren, jij steekt zelfs je onbescheiden neusje in de heiligste intimiteiten van het menselijk bestaan. Naar middeleeuwse opvatting zouden we jou onmiddellijk moeten verbranden!

DORA: En daarom mag niemand het weten.

STOLK: Daar ben je niet mee geholpen, kind. Je zult er jezelf aan bezeren, dat is onvermijdelijk. Want je hoort in deze maatschappij helemaal niet thuis! Stel je alleen maar voor, dat je getrouwd bent en dat je man op een kwade dag thuiskomt met het zelfde verraderlijke luchtje, waarop jij je stiefmoeder — en hoeveel anderen? — al betrapt hebt.

DORA: Maar ik zou nooit trouwen met een man van dat soort.

STOLK: Kinderpraat! „Dat soort” is universeel. Op dat gebied zijn alle mannen vroeg of laat wel eens te vangen. . . . Of het zijn geen echte mannen! . . . Nee liefje, de enige oplossing is, dat je aan je omgeving wordt aangepast. Met andere woorden: dat je reukzin tot de normale graad wordt teruggebracht.

DORA (*verschrikt en afwijzend*): Door een operatie?!

STOLK: Om de dood niet! Ik zou nooit toestaan, dat er iemand aan je reukzenuw ging knutselen, al was hij de wereldkampioen zelf. Hoe we het zullen klaar krijgen weet ik nog niet, ik zal het moeten bestuderen, overleggen met specialisten. (*diep nadenkend met hand op voorhoofd*) Er staat — me iets — van voor, dat die Amerikanen al een remedie gevonden hadden voor die Indiaanse lotgenote van je. Maar dat was te moeilijk om te onthouden, omdat het een veel te eenvoudig huismiddeltje was. Als het een lange, ingewikkelde formule was geweest, zou ik het wellicht nog weten. Maar misschien valt het me nog in. . . .

Laten we het nu eens hebben over de gebeurtenissen rond het lijk van je oom.

DORA: Ja, die nacht hebt u me verscheiden keren in het nauw gedreven, professor!... Wel, ik ruik de dood zeker zo gemakkelijk als zwangerschap, begrijpt u wel. Boven aan de trap speurde ik al een lijklicht. Maar vóór alles de lucht van Karel. Hij had sterk getranspireerd en hij was nog maar juist weg. Dan heeft hij nog een opvallend en sympathiek geurenbeeld. Wat er sterk in naar voren komt is nieuw leer en notemuskaat.

STOLK: Kun jij dan al die lijfgeuren zo goed onthouden en herkennen, Dora?

DORA: Even gemakkelijk en even moeilijk als u gezichten kunt onthouden, professor. Er zijn zo van die regelmatige, neutrale gezichten, weet u wel, en er zijn onbeduidende lijfluchtjes. Dat zijn de moeilijkste.

STOLK: Formidabel... En je wist dus onmiddellijk, dat er een lijk in huis was?

DORA: Ja, professor.

STOLK: Ook dat het je oom was?

DORA: Niet direct. De lucht van die bezwete manskerels overheerste heel de rest. En een vers lijk ruikt niet zo sterk, het is koud. Toch had ik Oom Leo al herkend, lang voor ik de kastdeur open kon krijgen. Ze hadden het lijk een poosje op de vloer gelegd bij de tochtdeur. Toen wist ik het alsof ik het gezien had. Dan heb ik voor alle zekerheid nog eens aan het spleetje van de kastdeur gesnoven. Daarna viel er niet meer aan te twijfelen.

STOLK: Je kwam dus vrij geleidelijk tot de ontdekking, dat hij dood was. Niet bepaald met een schok. Waarom moest je dan zo gillen?

DORA (*vrolijk*): O professor! U bent al net zo'n geslepen inquisiteur als die meneer Reeder!

STOLK: Ja, ik moet óók trachten de patiënten hun geheimen te ontfutselen. Maar dan in hun eigen belang.

Dus ik heb goed geraden?

DORA: Ziet u, die gil van mij was een belachelijke geschiedenis. Toen ik eindelijk de kast kon open maken, wist ik wat er zou liggen. Het was oud nieuws. Voor mij was Oom Leo al even dood, of hij maandenlang in zijn graf gelegen had. En toen ik even met mijn rug naar hem toe stond, diep in gedachten, kwam er een buis van de stofzuiger uit de kast gekanteld. Die tikte me (*huivert*) — hhh! — even op de schouder en viel als een gong naast me neer.

STOLK (*schatert*)

DORA: Ja, nú kan ik er ook om lachen.

STOLK: En met welk doel ging je Dixieland opbellen?

DORA: Ik wou aan Karel vragen wat er met Oom Leo gebeurd was en waarom ze hem verstoep hadden. Ik dacht niet zo gauw aan de trouwpartij. . . . Stom natuurlijk, want hoe had ik duidelijk moeten maken, dat ik het lijk zo prompt gevonden had? En die arme kerel had zich dood geschrokken.

STOLK: Juist. Nu is alles wel duidelijk, geloof ik. . . . Zijn er nog meer van die verrassende dingen, als dood en zwangerschap, die jij kunt ruiken, Doortje?

DORA: Jawel, professor. Onder andere: haat en woede — dat is vrijwel het zelfde — angst, behaaglijkheid, blijdschap. . . . Maar dat alleen bij mensen, die ik al een hele tijd van nabij ken.

STOLK (*opgetogen*): Maar dat is verbazend interessant, weet je! Bierens de Haan neemt aan, dat de zenuwen bij verschillende gemoedsaandoeningen verschillende huidklieren in werking brengen. Dat zou dan verklaren hoe het komt, dat een hond kan ruiken of zijn baas kwaad is of goed-gehumeurd, bang of vrolijk.

DORA: Zegt u dan maar aan Meneer Bierens de Haan, dat hij volkomen gelijk heeft. Want zo weet ik hoe dodelijk mijn stiefmoeder me haat. Telkens, zodra ze mij ziet,

verraadt haar lucht onmiddellijk haat en woede, hoe goed ze zich uiterlijk ook weet te beheersen. Ik ben een beetje bang van haar; ze zou mij met het grootste plezier iets ergs aandoen. Of bang? Ik moet haar alleen zorgvuldig in de gaten houden, ik ben haar immers veel te slim af met mijn hyperaesthesia olfactoria!

STOLK: Dat is misschien een tikkeltje overdreven... Maar het wordt steeds boeiender! Wat ruik je nog meer?

DORA: Sommige ziekten. Een suikerzieke bijvoorbeeld heeft een sterke acetonlucht. Maar dat is natuurlijk een kwestie van ervaring. En daarvoor kom ik te weinig met zieken in aanraking.

STOLK (*geestdriftig*): Maar meisje, dan moet je medicijnen gaan studeren! Je zou op de duur over een tweede diagnostiek beschikken! Onfeilbaar zou je zijn! Een gediplomeerde wonderdokter!

(*Telefoon zoemt*)

STOLK (*gaat naar schrijftafel en neemt toestel op*): Ja? . . .
 Wat?! . . . Goed, ik kom direct. (*legt telefoon neer*)
 Ogenblikje, Dora, er is haast bij.

DORA: Stoor u niet aan mij, professor.

STOLK (*haastig af door linkse deur*)

EDWARD (*na enkele seconden op door zelfde deur, loopt zonder Dora te zien recht naar boekenkast aan overzijde en zoekt een werk op*)

DORA (*kucht hoog en vrolijk*): Ahè!

EDWARD (*draait zich verschrikt om, is dan prettig verbaasd*): Hé, Doortje! Ben je nog altijd hier? (*komt al sprekende op haar toe*) Ik zag de baas daarjuist de trap op stormen en ik dacht, dat je allang naar huis was. (*kijkt op polshorloge*)
 (*Tijdens volgend gesprek maken hun beider houding en manieren meer en meer de indruk van nogal onhandige verliefdheid*)

DORA: Nee, ik moet wel een heel taai geval zijn. Het is

nog niet eens afgelopen; je vader is even weggeroepen. En kom maar niet te dicht bij me, Edward! Ik ben een gevaarlijk individu. . . . Officieel geconstateerd door onze professor!

EDWARD (*komt nog wat dichterbij*): Huh-huh! Dat weet ik wel beter!

DORA (*zoet*): Ben jij dan ook van dit vak, Eddy?

EDWARD: Nee, dank je wel. Dat is mij te abstract. Om niet te zeggen w a z i g. Ik ben aan 't trainen voor chirurg.

DORA: Dan mag je praten over blinde darmen, Dokter Stolk! (*theatraal*) En níét over de duistere zieleroerselen van een gevaarlijke waanzinnige!

EDWARD: Huh-huh! Er is op heel de wereld geen psycho-acrobaat, die mij kan wijs maken, dat jij ze niet alle vijf hebt, Doortje!

DORA: Misschien heb ik er één te veel.

EDWARD: (*aan wie de betekenis van deze platitudo ontgaat, lacht dom, weet niet zo gauw iets te zeggen, kijkt weer op horloge*): Wel uh. . . . Ik hoop, dat die geleerde voorzaat van mij niet al te langdradig is geweest? Vond je 't erg vervelend?

DORA: Die geleerde voorzaat van jou is een schat!

EDWARD: O, dat valt me mee. . . . Het is verschrikkelijk moeilijk, weet je, om een vader behoorlijk op te voeden! (*beiden lachen wat meer dan nodig*) O, zeg Doortje! Je gaat toch zeker mee met je mama naar dat concours-hippique?

DORA: Concours-hippique? Daar weet ik niets van. Ik ben in ieder geval niet uitgenodigd. En dat verwondert me niets.

EDWARD: Hè, wat jammer. . . . Je mama vroeg of ik haar gezelschap wilde houden.

DORA (*verstrakt*): O, wat fijn voor je!

EDWARD (*trekt schouders op*): Ik kon er absoluut niet onder uit. Ze zei, dat ze niet graag alleen ging, omdat ze

dan telkens werd lastig gevallen door allerlei vervelende kerels.

DORA (*ijzig*): Ja, daar heeft ze 'n geweldige hekel aan.

EDWARD: En ik had vast gedacht, dat jij ook wel mee zou gaan. Je kunt het toch wel zo aan boord leggen, dat ze je móét meenemen?

DORA (*weer opgewekt*): Je hebt misschien al gemerkt, Eddy, dat mijn lieve stiefmama níét zal wegwijnen, als ze mij zou moeten missen. En die gevoelens zijn wederkerig.

EDWARD: Ja maar —

STOLK (*op door linkse deur, staat met opgetrokken wenkbrauwen te kijken*)

EDWARD (*quasi-verschrikt*): Ja, ik ben al weg hoor! . . .

Daag! (*maakt zich overdreven snel uit de voeten*)

STOLK (*sluit deur achter hem, schudt het hoofd*): Natuurlijk. Als een vlieg op de suikerpot. . . . (*opeens belangstellend*) O ja, Doortje, dat is waar ook. Ik moet nog helemaal wennen aan die uitzonderlijke gave van jou. . . . Heb je ook al eens aan mijn veelbelovende zoon gesnuffeld?

DORA: Maar natuurlijk, professor!

STOLK: En het resultaat? (*plechtig*) Wat zegt het geurenbeeld? Of is het al te erg voor een vader?

DORA (*opgetogen*): Hij doet me denken aan een heleboel prettige dingen, die maar zelden gebeuren, misschien één keer in je leven, en die je dan nooit vergeet.

STOLK: Wat bijvoorbeeld?

DORA: Heel eenvoudige dingen, te veel om op te noemen. Telkens als ik hem zie, is het een ander pretje. De eerste keer dacht ik al aan ontbijten in de open lucht op een prachtige zomerochtend. Verse koffie, spiegelei met ham. 'n Vrolijk gezelschap. (*heft extatisch haar hoofd op*) En dat alles onder een lindeboom in volle bloei!

STOLK: Wel, dààr kan die hooiwagen van mij niet tegen

op. (*gemaakt-achterdochtig*) Maar heb je die vlegel niet een béétje geflatteerd, Dora?

DORA (*verontwaardigd*): Wou u zeggen, dat hij anders is?!

STOLK: Ik zou niet dúrven! Jij hebt je immers nog nooit in iemand vergist? En ik wil graag toegeven, dat Edward altijd een zeer beminnelijk kalfje is geweest. . . . Maar dan een stierkalf, Dora! Vergeet dat niet.

DORA (*lacht overmoedig*)

D O E K

VIERDE BEDRIJF

*Toneel: zelfde als in I en II, nu alles netjes op zijn plaats.
Tijd: ongeveer 5 uur namiddag. Zonnig weer.*

Dora is bezig bloemen te schikken in vazen op dressoir en tafeltjes. Zij neuriet of zingt er een vrolijk wijsje bij. Als zij zich verplaatst is het dansende. Zij is nu ook met veel meer zorg opgemaakt, gekapt en gekleed in een nogal „volwassen” cocktail-jurk. Het is duidelijk, dat zij opeens een heel ander persootje is geworden.

MIENTJE (*in lange witte jas, op langs keukendeur*): Wat 'n vreugde, wat 'n vrolijkheid. Als dat maar goed afloopt. . . .

DORA (*komt dansend op haar toe, grijpt haar beet en probeert haar rond te zwieren in walspas, al joedelend een baldadig deuntje, b.v. „La petite Valse”*)

MIENTJE (*verzet zich, boos en toch gevleid*): Juffrouw Dora! . . . Schei toch uit, malle-malle-mutte! . . . Je bent toch geen kind meer. . . . Volgende maand word je twintig, dat wil zeggen 'n jonge dame! (*maakt zich los*) En als je zo'n eigenwijze jurk aantrekt, moet je allereerst proberen je als 'n dame te gedragen. . . (*zucht*) Hè-hè. . . (*bekijkt Dora nu eerst goed*) Maar wat is er met jòu gebeurd?!

DORA: Zal ik je een groot geheim verklappen, Mientje? (*sleurt haar mee naar een zitplaats voor meer personen, drukt haar neer, komt naast haar zitten en steekt genoeglijk haar arm door die van Mientje*)

MIENTJE: O, o, daar hangt me weer iets boven m'n hoofd!

DORA: Maar het is iets verrukkelijks, Mientje! . . . (*kinderachtig*) Zal ik het zeggen? . . . Ik zeg het, hoor! . . . Ik ben verliefd.

MIENTJE: Verliefd, verliefd. . . . Jullie bakvissen ver-

beelden je al zo gauw, dat je verliefd bent. En zo dikwijls. . . . Maar met slapen gaat het wel over, zou de professor zeggen.

DORA: Heb ik al ooit eerder gezegd, dat ik verliefd was? Andere meisjes beginnen al met haar zestien jaar. Nee, Mientje, het is heus héél, héél ernstig. Nooit van mijn leven ben ik zo dōlgelukkig geweest!

MIENTJE: Ja, maar dan meer dōl dan wat anders. Verliefd, huh! Wat weet jij nou van verliefd-zijn?

DORA: En jij, Mientje, wat weet jij ervan? (*verbaasd*) Ben jij dan ook wel eens verliefd geweest?

MIENTJE (*verontwaardigd*): Ja natuurlijk! Wat denk je wel van me? . . . (*ernstig*) Je dēnkt nu, dat je gelukkig bent hè? Wacht maar, kind, tot je later 'ns ècht verliefd wordt. Dan zul je gauw genoeg ondervinden, dat het alles bij mekaar uitdraait op één groot verdriet. . . . Maar wie is op 't ogenblik je d r o o m b e e l d ?

DORA: Dat zul je in geen duizend keer raden!

MIENTJE (*droog*): O, jawèl. . . . Ik heb heel goed gezien hoe schaapachtig die jonge dokter Stolk je zat aan te gapen.

DORA (*verbaasd*): Hééé! Heb jij dat gezien? Zul je 't heus aan niemand verklappen, Mientje?

MIENTJE: Ik ben wel wijzer. Morgen vindt je weer, dat zijn neus te scheef is, of zijn das te pimpelpaars, en dan —

DORA: W a t ? ! Wou jij beweren, dat Eddy een scheve neus heeft? Je bent stapel! En hij draagt altijd heel keurige dassen.

MIENTJE: Gut, je hoeft me niet te b i j t e n ! Ik noemde maar 'n voorbeeld. Hij is knap genoeg, hoor! Misschien meer dan goed voor je is. . . . En heeft hij je al gevraagd?

DORA (*aarzelend*): N-nee, niet met zoveel woorden. Maar —

MIENTJE (*dreigend*): Heeft hij je dan al gekust? Zōnder vragen?!

DORA: Nee, nog niet. . . . Maar ik heb het duidelijk genoeg gemerkt aan duizend andere dingen. (*giefhelt*) Hij doet zo verlegen en zo zenuwachtig tegen me. . . . En dat was hij aanvankelijk helemaal niet. En jij had het immers ook al in de gaten! . . . Hij is nu met mama naar het concours-hippique. Hij vond het natuurlijk stomvervelend, maar ze had er zó om gezeurd, dat hij er niet van af kon zonder onbeleefd te worden. En hij heeft wel tien keer gevraagd of ik meeging. . . . Wat denk je: ze zal toch wel zo beleefd zijn om hem even binnen te vragen voor een aperitief? . . . Daarstraks heeft hij me nog opgebeld om te vragen of ik morgen mee ging tennissen. En toen heeft hij gezegd, dat hij heel de dag aan mij denkt!

MIENTJE (*plechtig*): Juffrouw Dora, hoe weet u —

DORA: Schei toch uit met je gejuffer! We zijn toch immers vriendjes. . . . Hè, Mien?

MIENTJE: Ja-maar, als mevrouw hoort, dat ik geen „u” en „juffrouw” zeg, wordt ze weer kwaad. Ik vergis me toch al dikwijls genoeg.

DORA: Als we getrouwd zijn, kom je fijn bij óns wonen, hè Mientje?

MIENTJE: Ja, wàcht nou even! . . . Hoe kun je nu al zeggen, dat je ècht verliefd bent? Dat moet je afwachten. Morgen denk je d'r weer anders over.

DORA: Ik weet het veel te goed, Mientje. Hij is de hele dag geen ogenblik uit m'n gedachten.

MIENTJE: En hoeveel dagen zijn dat al?

DORA: Nou, toch zeker al twee. Of zelfs wel drie!

MIENTJE (*geeft een spottend gilletje*)

DORA: En daar straks wist ik het héél zeker. (*geheimzinnig*) Toen ik even op de w.c. was. . . .

MIENTJE: Op de w.c.??!!

DORA (*giefhelend*): Ja. . . . Toen ik m'n broekje opgetrokken had, zag ik opeens, dat er nòg een broekje op m'n schoenen lag!

MIENTJE (*in droog sarcasme*): Ja, dan is het bewijs geleverd. Als je met je suffe hoofd twee broeken over mekaar aantrekt! Dan moet je wel stapel verliefd zijn. (*gilt, springt op en dribbelt naar de keuken*) M'n kalfsvlees!! Zit ik hier naar al die onzin te luisteren en... (*moppend af*)

DORA (*gaat voort de bloemen te schikken in de zelfde jolige stemming*)

PAUL (*komt na enkele seconden de trap af*): Hullo, suster! (*rondkijkend*) Wat is er gaande? Komt er bezoek?

DORA (*opeens zeer bezadigd*): Niét dat ik weet... Of mama zou dingies mee moeten brengen, uh, Edward Stolk. Ze zijn naar het concours-hippique.

PAUL (*spottend*): Concours-hippique? Haha! (*opeens ernstig*) O, zeg 'ns eerlijk, Doortje. Is er iets van liefde aan de gang tussen jou en Edward?

DORA (*wat al te verbaasd*): Hoe kom je dààr bij in godsnaam?!... En waarom vraag je dat?

PAUL: Heus waar? Op je woord?

DORA: P-hoe! Geen haar op m'n hoofd. Hoe dikwijls heb ik hem eigenlijk gezien? Ik kèn hem haast niet eens...

Is dat kletspraatje dan al verspreid onder jouw kornuiten?

PAUL (*geruststellend*): Welnéé, geen sprake van. Maar h ij heeft het de laatste dagen altijd zo druk over jou.

DORA (*effen*): Ik ben uitermate vereerd.

PAUL: Nou, jij hoeft waarachtig niet je neus op te trekken voor Edward Stolk. Hij is een verdomd fijne vent, als je dat maar weet... Enfin, als er niet bizonders aan de hand is, kan ik het je wel zeggen. Heb je niet gemerkt, dat mama hem onder vuur heeft genomen? (*lacht*) Dat wordt haar nieuwste verovering, let maar eens op.

DORA: En vind je dat zo geestig?

PAUL: Och kind, daar zit toch immers niks in! (*steeds lachend*) Ik vind het wel vermakelijk om aan te zien, zo'n dartele stiefmama... En dat concours-hippique is be-

paald engelachtig! Toen ik daarstraks aan het kruispunt bij het Oud-Kasteel kwam, zag ik nog net het jonge paar met een soepel gangetje de weg naar het Reigersbos inslaan. Precies de andere kant uit! Zij zat aan 't stuur en een pret als ze had! Ze heeft hem gewoon o n t v o e r d !

DORA: Ik begrijp niet, dat jij kunt lachen om zoiets. Zou jij dan getrouwd willen zijn met zo'n exemplaar?

PAUL: Ik? Getrouwd?! . . . Ik kijk wel uit! . . . Kom, ik ga nog even 'n klein borreltje kopen in de Dixie-bar; daar tref je altijd wel enkele lui. En er is een nieuwe buffetengel verschenen, 'n blondje. Helemaal niet mis, maar lang geen Kitty natuurlijk. . . . Bye-bye! (*af door tochtdeur*)

DORA (*mat*): Daag. (*staat in snel stijgende onrust een wijltje op haar nagels te bijten, gaat dan richting keukendeur en roept op angstige kindertoon*) Mientje!

MIENTJE (*op door keukendeur, monter*): Hè-hè, dat is nog net goed afgelopen.

DORA (*ademloos*): Mientje! Hoe vind je die gemene streek? Ze zijn niet naar 't concours-hippique! Paul heeft gezien, dat ze de weg naar het Reigersbos inreden!

MIENTJE (*argeloos*): En wat zou dat? Dan zijn ze van gedachten veranderd en thee gaan drinken in hoe heet dat, in Hotel Reigersnest.

DORA (*opgewonden*): Néé, Mientje! Ze heeft hem natuurlijk meegenomen naar de Mayflower!

MIENTJE (*ziet nu eerst de samenhang en schrikt bevig*): De Meiflowwer?! (*tracht haar ontsteltenis te verbergen*) Kind, je praat onzin. Wat zouden ze bij die Meiflowwer moeten gaan doen?

DORA (*steeds wilder*): Moet je dat nog vragen? Wat ze daar is gaan doen? Het ergste natuurlijk! En hoe geraffineerd van dat wijf. Concours-hippique, daar kan niemand wat tegen hebben; het krioelt er van de douairières. Maar ze ging juist de andere kant uit, ze zat zelf aan het

stuur en ze bracht hem waar ze hem hebben wilde. Ze lachte, zei Paul, ze had de grootste pret! . . . En ze had de gulden sleutel!!

MIENTJE (*schrikt zó, dat ze kwaad wordt*): Juffrouw Dora! Zoiets mag je níet zeggen! Van niemand! Over gemeen gesproken: dát is wel de gemeenste roddelpraat, die er kan bestaan. Wat is dat voor smerigheid: dadelijk het ergste zeggen! Terwijl je bij God niet weet of ze ook maar in de buurt van de Meiflowwer zijn geweest. Je bent alleen maar jaloers. Om niets! Je moest je schamen!

DORA (*komt plotseling tot bedaren*): Zou je denken, Mientje? . . . Ja, eigenlijk heb je wel gelijk. (*even opflakerend*) Háár vertrouwd ik voor geen duit, háár ken ik maar al te goed. . . . Maar Eddy. . . . (*heft geëxalteerd haar hoofd op*) Nee, dat kan ik niet geloven. Als hij maar half zoveel voor mij voelt als ik voor hem, dan kàn hij zoiets niet doen. . . En hij hóúdt van me, dat weet ik! . . . Je hebt gelijk, Mientje, ik was 'n idioot, ik had het niet mogen zeggen. Het was inderdaad gemeen van me. Denk er maar niet meer aan. (*opeens weer uitgelaten, kust Mientje ontstuimig op de wang*) Mien! Je bent de liefste schat op één na!

MIENTJE (*half stralend, half knorrig*): Zie je, wat heb ik je gezegd? Je was zo blij, dat je verliefd was, hè? Daar begint het al. En zo zal het verder gaan. Eén groot verdriet. Tot je genezen bent van je kwaaltje.

DORA (*in stijgende blijdschap*): Maar ik wil niet genezen! Ik zou hem voor niets ter wereld willen missen!

MIENTJE (*op weg naar keuken*): Laat me nou asjeblijft even aan m'n werk. Anders zal me dat 'n etentje worden! (*kijkend door tochtdeur*) O, daar komen ze net aan. (*gedempt maar dringend*) Dora, pas op, je laat niets merken; begrepen? Je stelt je niet aan als een jaloerse kat! (*af*)

DORA (*gaat snel zitten, gríjpt een tijdschrift, probeert zich een houding te geven of ze daar al uren zat*)

NELL (*op door tochtdeur, uitdagend gekleed, iets triomfantelijks in haar houding*): . . . heel even dan maar, als je zoveel haast hebt. Ik heb wel trek in een coctail.

EDWARD (*volgt haar en verraaft zich onmiddellijk. Zijn voorkomen zegt: „Wat heb ik dààr een stommitieit uitgehaald! En wat nu?“ Veel te bedeesd*): Ha, dag Doortje!

DORA (*staat op, komt langzaam op hem toe, reeds een beetje gespannen*): Hallo, Edward.

NELL (*hatelijk-zoet*): Héé, wat heeft onze Dora zich mooi gemaakt!

DORA (*steeds meer verstrakt*): Wat vriendelijk van u om zoiets te zeggen. (*komt naderbij, staat opeens even verstijfd, doet dan enkele vlugge pasjes tot vlak bij Nell en geeft een klein, wanhopig gilletje*) Ohh!

NELL (*wijkt verschrikt wat terug*): Wat heb je nú weer? . . .
Doe niet zo raar!

DORA (*doet enkele snelle schreden tot dicht bij Edward, haalt diep adem en barst in tranen uit, niet luid en woedend, maar diep-ongelukkig en roerend van kinderlijkheid*)

EDWARD (*die bij haar nadering haar werktuiglijk de hand heeft gereikt, laat haar beschaamd zakken. Tijdens komende hysterische scène is hij volkomen de kluts kwijt; zijn houding één voortdurende bekentenis. Met bevende stem*): Maar Doortje, wat heb je toch?

NELL (*trotseert met geweld haar ongerustheid*): Zie je, Edward? Nu maak je 't ook eens mee! (*tot Dora*) Wat is dat weer voor een krankzinnige aanstellerij? Schei uit met dat gejack en zeg wat er gaande is!

DORA (*verbijt schielijk haar tranen en krijgt een aanval van razernij*): Wat er gaande is? Dat je níét naar het concours-hippique bent gegaan! Dat je in de Mayflower bent geweest. (*gilt*) Met je gulden sleutel! De sleutel, die mijn vader je gegeven heeft, valse slang, die je bent!!

NELL (*stoot een kreet van verontwaardiging uit en is even*

sprakeloos van schrik)

DORA (*tot Edward, die bij het woord „Mayflower” verschrikt de hand voor de mond bracht*): En jij huichelaar, ga weg! Je komt hier als vriend binnen met mooie praatjes en lieve maniertjes. Alléén om mijn vader te bedriegen met dat serpent. Je vond het oervervelend — hè? — dat je met die gekke taart naar dat concours moest. Maar in de Mayflower was het minder vervelend, wat? En ik heb nog geloofd in die valse lievigheid van jou! Ga weg! Ik kan je niet meer zien!

NELL (*in zoverre hersteld, overschreeuwt haar eigen angst*): Maar nú is het toch te ver gekomen! Nu moeten er maaatregelen genomen worden! Edward, heb je óóit zo'n gemene laster gehoord?

DORA (*in hernieuwde woede*): Is dat laster, Edward Stolk? Durf jij te ontkennen, dat je met haar in de Mayflower bent geweest? En dat jullie daar tot het uiterste zijn gegaan?!

EDWARD (*kijkt beschaamd naar de grond*): Dora, ik weet niet wat ik —

NELL (*sniјdt hem snel de pas af*): Edward! Zie je dan niet dat ze stapelgek is? Ze spreekt wartaal! Ze hallucineert! (*maakt gebaar van niet-begrijpen*) Ze raaskalt over gulden sleutels!... Maar dóé dan toch iets, Edward! Je ziet toch duidelijk genoeg, dat ze'n crisis heeft! Ga je vader halen! Of ik bel de politie op!

DORA (*komt dreigend enkele schreden op haar af, alle remmen los*): Wijf, hou je mond, of ik krab je ogen uit! Die versleten truc lukt je toch niet. Mij voor gek laten doorgaan? Je bent zèlf abnormaal, je bent volslagen nymphomaan, als je weet wat dat zeggen wil, stomme modepop!

NELL (*die voor dreigend gebaar van Dora zich snel uit de voeten heeft gemaakt, staat nu aan de voet van de trap*): Maar nu is het afgelopen! Ik blijf geen dag langer onder

één dak met zo'n gevaarlijk individu! Jij er uit of ik er uit! Dat zullen we dan toch eens zien! Ik vertrek met de eerste clipper naar New-York. En dan moet je vader maar beslissen! (*gnuivend*) Je bent nog minderjarig, vergeet dat niet, geleerde dame!... Ik ga je vader opbellen!

DORA: Roep mij dan ook even aan de telefoon! Ik heb hem wat te zeggen over een gulden sleutel! En hij zal me beter begrijpen!

NELL (*nu definitief verslagen, verdwijnt langs trap*)

EDWARD (*in een laatste, lamme poging om nog iets van zijn waardigheid te redden*): Dora, ik kom wel eens terug, wanneer je wat tot rust gekomen bent...

DORA: Jij? Hier terugkomen?! Ik kan je niet meer zién! Ik wàlg van je, gemééene bedrieger, die je bent! (*met nòg meer nadruk en afschuw*) Komediant!!!

EDWARD (*reeds sedert het begin van deze tirade op weg naar tochtdeur en af*)

DORA (*kijkt hem na tot buitendeur dichtvalt, begint dan oproerig en kwajongensachtig te huilen*): Mien-tje!... Mien-tjèèè!!

MIENTJE (*die natuurlijk pal achter de deur heeft staan luisteren, verschijnt bij toverslag op de drempel*): O, o, wat een verschrikkelijke dingen toch allemaal!

DORA (*werpt zich in Mientje's armen, legt hoofd op haar schouder, snikt*): Mientje... Ik—ben—zo—ongelukkig!

MIENTJE (*spreekt tijdens volgend spel op vermakelijke en tegelijk aandoenlijke manier beurtelings met grote tederheid en overdreven bitsheid, al naar de inhoud van de tekst*): Kom maar gauw hier, m'n hartje. (*leidt Dora naar dezelfde zitplaats en houdt haar in de armen*) Kom-kom, het zal veel beter aflopen dan je denkt... Maar wat jij d'r allemaal uitgeslagen hebt! Dat was hemeltergend! Je schreeuwde zo hard dat ik het wel móést horen. En ik was beschaamd in jouw plaats. Heb ik je zó opgevoed...

Stil maar, kindje, stil maar. . . . Zal ik 'n lekker kopje thee voor je inschenken?

DORA (*huilend*): Néééé! (*heft haar hoofd van Mientje's schouder, veegt met de rug van haar hand langs haar neus, kijkt peinzend door haar tranen naar het resultaat op haar hand, veegt het dan langzaam en duidelijk weg met de palm van de andere hand*)

MIENTJE (*tikt haar flink op de vingers*): Bäh, viezerik! Heb ik je dat zó geleerd? Gebruik je zakdoek!

DORA (*tussen harde snikken*): Ik hèb—geen—zakdoek!

MIENTJE (*trekt uit zak van witte jas een vrij grote, verse zakdoek, slaat hem uit de plooiën en reikt hem aan, maar nu Dora niet gauw genoeg aanpakt, legt zij zelf een tip om Dora's neus. Ongeduldig*): Toe, snuit dan!

DORA (*snuit*)

MIENTJE (*drukt korzellig Dora zakdoek in de hand*): Zeg, doe 't zelf, hè? Je bent groot genoeg. . . . Ze zijn waarachtig al aan 't vrijen voor ze fatsoenlijk d'r neus af kunnen vegen!

DORA (*poetst haar gezicht wat op en komt wat tot bedaren*): Valse kat. . . . Smerig ongedierte. . . .

MIENTJE: Schei maar uit, je hebt er al genoeg van die mooie woorden uitgeslagen. Heb je dat allemaal geleerd op dat dure pensioonaat van jullie? . . . Hoe je dat alles hebt durven te zeggen, begrijp ik niet. Dat hele erge! . . . Per slot van rekening weet je volstrekt niet of er iets is voorgevallen. En ik geloof er ook niks van. Je raait er maar naar, je hebt helemaal geen bewijs. Als je vader het hoort. . . .

DORA: O nee! Aan Pappie zal ze niets zeggen. Ze is al bang genoeg, dat ik het zal doen. . . . En ik weet het zeker. Hij heeft het zo goed als toegegeven. Toen ik hem uitdaagde om het tegen te spreken, dorst hij me niet eens aan te kijken! Hij is helemaal geen komediant. Zij wel, zij probeerde er keihard tegen in te liegen. Maar ze stond

te sidderen op haar benen. En als je hèm gezien had, zou je ook geen ogenblik meer getwijfeld hebben.

MIENTJE: (*nu weer vleiend*): Maar lieverdje, stel je nou 'ns voor, dat het níét waar is. Dat is toch best mogelijk. Je hebt het immers niet gezien. En die jonge meneer Stolk kan wel zó geschrokken zijn van zo'n furie als jij, dat hij geen pap meer kon zeggen.

DORA: Nee Mientje, spaar je moeite. Dit keer gaat je vlieger niet op. Ik weet het even zeker alsof ik het voor mijn ogen had zien gebeuren. En je hebt nooit beleefd, dat het anders was, als ik zei dat ik iets wist.

MIENTJE: Maar hoe —

DORA (*begint weer zacht te schreien*): Nu is alles verloren, nu is opeens mijn leven bedorven. . . . En ze heeft het met opzet gedaan, met voorbedachte raad! Even goed als jij had zij gauw genoeg gezien, dat Eddy mij wel mocht. Dat kon ze niet uitstaan, ze gunt me het licht in de ogen niet. Omdat ik haar doorzie! Wat het ook kostte, ze moest en zou hem in haar macht krijgen, alleen om mij te treffen.

MIENTJE: Draaf je nou niet een beetje door, kind?

DORA (*driftig*): Begrijp je er dan niets van, Mientje, of wil je 't niet begrijpen? Ze had het goed bekeken. Als dat heel erge eenmaal gebeurd was, zou het er uitzien of ze rechten op Eddy kon doen gelden. In ieder geval zou hij mij niet meer het hof kunnen maken, híér, onder hààr ogen. . . . En nu is de bom wel een beetje naar de verkeerde kant gebarsten, maar ze heeft haar doel toch bereikt. (*beetje teatraal*) Ze heeft voor eeuwig mijn geluk vernietigd!

MIENTJE: Hoor me dat 'ns aan! D'r geluk is voor eeuwig vernietigd. . . . Meisje, als hij het ècht op jou gemunt heeft, dan zal hij je ook krijgen.

DORA: Wát?! Ik zou hem nog eerder kunnen vermoorden!

MIENTJE: Och kind, je weet niet wat je zegt. . . . Als je echt verliefd bent, heb je niets meer over jezelf te zeggen.

Ik weet het maar al te goed. . . . Straks komt hij met hangende pootjes bij je —

DORA: Maar ik wil hem nooit meer zien!

MIENTJE: — en dan zul je eerst een tijdje van je hart 'n steen proberen te maken. Maar als hij dan op zijn knieën valt en vergiffenis vraagt, als hij dan ook nog een deuntje begint te huilen (*grimmig*) — want daar zijn ze toe in staat, de schooiers! —

DORA: Zeg, Mientje, zie je me heus voor zó dom aan?

MIENTJE (*stug doorpratend*): Als hij zegt, dat hij zonder jou niet kan leven, dat hij zonder jou naar de bliksem gaat of naar het Vreemdelingenlegioen en al die flauwe tralala —

DORA: Schei toch uit met die onzin!

MIENTJE: Dan zul je 'm tòch weer aan je boezem drukken.

Al was hij met tien stiefmoeders aan de rol geweest.

DORA: Nooit ofte nimmer! Denk je dan dat ik helemaal geen eergevoel heb?

MIENTJE: Voor dat eergevoel zal hij wel zorgen. Je zult je voelen als een prinses, als een engel! En je zult weer net zo betoverd-zot zijn als je daarstraks was. . . . Tot de volgende gelegenheid.

DORA: Zet dat flauwe sprookje maar gerust uit je hoofd.

MIENTJE: Och meid, je weet er niets van, je komt pas kijken. . . . Ik zal je wat anders vertellen. Op dezelfde manier heeft die van mij me elf jaar lang aan de lijn gehouden. . . . Hij deugde van géén kanten. . . . Ik was een door en door fatsoenlijk boerenmeisje en ik heb voor schandaal aan de poort van de gevangenis gestaan om hem af te halen. . . . Wel twintig keer heb ik het uit gemaakt, voor goed! voor eeuwig! En dan om heel wat erger dingen dan wat jij je nu inbeeldt. Dat was nog het minste! . . . En even dikwijls voelde ik me 'n soort koningin, omdat ik hem weer in genade kon aannemen. . . . Tot hij doodgeschoten werd bij 't stropen.

DORA: O, wat verschrikkelijk voor je, Mientje! (*kust haar*)

Nú kan ik pas zuiver aanvoelen hoe vreselijk je geleden moet hebben. En je hebt er nooit wat van verteld.

MIENTJE: Ik loop er ook nooit meer over te piekeren.

Toen wel, toen was ik er kapot van. Maar na verloop van tijd begon ik te begrijpen, dat het zo heel goed was. Anders was er nooit een eind gekomen aan die ellende.

DORA: Maar je bent toch niet meer met een ander getrouwd, hè Mientje? Je hebt hem nooit kunnen vergeten, is 't niet? (*dweperig*) Zo zal ik ook nooit meer kunnen trouwen, dat weet ik zeker. Jij hebt tenminste nog liefgehad, je hebt gelééfd! Maar hij heeft me nog niet eens gekust en toch zal ik nooit van een ander kunnen houden.

MIENTJE: Och, klets niet! Dat ik niet getrouwd ben, is heel eenvoudig. Ik ben doodgewoon blijven zitten. Toen hij dood was, was ik een ouwe vrijster. En je begrijpt misschien wel wat een nààm ik ondertussen had gekregen door dat wild gedierte. De Meid van Zwarte Willem! Hij was de grootste vechtersbaas en stroper en rokkenjager en boemelaar van uren in de omtrek.

DORA (*vlijt zich innig tegen haar aan*): Dan zijn we dus allebei al even ongelukkig geworden, Mientje.

MIENTJE: Wàt? Je bent niet eens begonnen! Ik geef je hoogstens twee dagen de kans om te koppen.

DORA (*richt zich geprikkeld op*): Koppen?! Wat lelijk van je, Mientje! Nooit van mijn leven heb ik zo'n groot verdriet gevoeld en dan spreek jij van koppen.

MIENTJE: Ja, koppen! En lèkker ongelukkig zijn. En maar zuchten, jongens!... Twee dagen, hoog uit! Dat wil zeggen: als meneer de dokter het óók niet zonder jou kan stellen.

DORA: Hij zal het wel zonder mij móéten stellen. En dat kan hij ook heel goed, dat heeft hij wel bewezen.

(*Er wordt gebeld*)

DORA (*springt op en bestormt de trap*): Als h ij het is, ben

ik niet te spreken, hoor Mientje! En voor niemand. Ik zie er veel te afstotelijk uit.

MIENTJE (*op weg naar tochtdeur*): Maak je maar niet ongerust. Zó gauw komen ze niet, daar zijn ze veel te sluw voor. Ze laten je eerst gààr worden. . . . 't Zal de kruidenier zijn. (*af door tochtdeur*)

DORA (*staat vol spanning op het platform en bewerkt haastig haar gezicht met de zakdoek*)

STOLK (*komt binnen, gevolgd door Mientje. Op professorale toon*): Ja Mientje, dat is inderdaad een ongelukkig incident.

(In volgend spel is hij op zijn eigen terrein en volkomen zeker van zijn zaak. Hij volgt een betere tactiek dan die van Mientje, hij geeft Dora méér dan gelijk, steunt haar zelfs in haar geforceerde wanhoop en dwingt haar aldus zèlf de zaak van de andere kant te bekijken en zichzelf tegen te spreken. Dit vrome bedrog moet wat subtiel door zijn spel heenschemeren, m.a.w. hij mag haar in toon en gebaar niet ab te grof voor de gek houden)

MIENJE (*af naar keuken*)

DORA (*komt trap af, Stolk tegemoet en begint zacht, op haar beschaafde manier te schreien*): Dat is lief van u, meneer Stolk. Ik voel me zó ellendig! . . . Weet u al wat er gebeurd is? Weet u àlles?

STOLK (*geleidt haar met zijn arm om haar schouder naar zelfde zitplaats en zet zich naast haar neer*): Ja kind, ik geloof het wel. Als mensen heel erg in het nauw zitten, vertellen ze àlles. En hij z i t in het nauw, hij ziet geen uitweg meer. Ik trouwens ook niet. (*nu hij ziet, dat Dora hem zeer gespannen aankijkt, verandert hij sluw van onderwerp*) Zo-zo! Mijn sombere voorspellingen zijn dus al veel eerder uitgekomen dan ik kon vermoeden. En je weet het, hè Doortje? Zuiver maatschappelijk bekeken ligt de oorzaak van het drama bij jou!

DORA: Straks gaat u nog zeggen, dat het m i j n schuld is.

Dat ik hem naar de Mayflower heb gestuurd met dat...
mèns!

STOLK: Dat is onzin, dat weet je... Maar voor we verder gaan: hoe zit dat eigenlijk precies ineen met die Mayflower? Dat heb ik in al die opschudding niet zo goed begrepen. Er is nòg iets raadselachtigs: je had het over een gulden sleutel.

DORA: O, dat is gauw gezegd. De Mayflower is een grote villa in het Reigersbos. Enkele jaren geleden heeft Pappie dat huis gekocht en het op hààr naam laten zetten. Als geschenk bij de koperen bruiloft.

STOLK: Lieve hemel! Ik wou dat ik ook zulke cadeautjes kon uitdelen!

DORA: Hij werd er dan ook op de liefste manier voor beloond, ziet u wel... Dat huis staat nu leeg; de nieuwe huurders komen er eerst met Augustus in. En de sleutels liggen op het woningbureau...

STOLK: Hoe is ze dan binnengeraakt?

DORA: Dat is een drama op zichzelf. Pappie-ocharme weet altijd van die prettige verrassingen te bedenken. Hij had er iets op gevonden om haar heel dat huis plechtig te overhandigen aan het bruiloftsdiner. Symbolisch, natuurlijk. Het Yale-sleuteltje van de voordeur had hij laten namaken in massief goud, met een mooi étui erbij. In zijn toespraakje sprak hij telkens van de „gulden” sleutel, dat vond hij veel statiger dan „gouden”, het was immers een symbool! En nu weet u, waar dat lieve symbool voor gediend heeft. Het is afschuwelijk...

STOLK: Ja Doortje, er zijn zo van die bezetenheden, waarbij alle grenzen overschreden worden.

DORA: Ja, door dat mens... Maar hij deed zich voor, of hij bezeten was van mij.

STOLK: Dat is hij ook. Al heeft hij het dan voorgoed verknoeid, hij weet absoluut geen raad met zichzelf.

DORA: Dat kan ik niet geloven...

STOLK: Toch is het zo. Anders had hij niet onmiddellijk alles opgebiecht. Dat zijn zo van die confidenties, die je wel het allerlaatst aan je vader doet, is 't niet?

DORA: En al was het zo, dan zal hij het gauw genoeg te boven komen.

STOLK: Dat hoop ik ook, maar voorlopig zit hij diep genoeg in de put. Net goed, overigens. . . . Maar Dora! Je zei, dat je je nog nooit vergist had in je geurenbeelden. Dan is het nu toch de eerste keer, moet ik wel aannemen. En dat ligt voor de hand, dat is het oude liedje. De liefde heeft je niet alleen blind gemaakt, maar je ook beroofd van je critische reukzin.

DORA: Maar dat is niet wààr, meneer Stolk! Edward is niet zo slecht, dat weet u zelf ook wel. En toen ik hem voor het eerst ontmoette, was ik helemaal niet verliefd, natuurlijk. Nee, het is dat geraffineerde wijf. . . .

STOLK: Ja, wat ik dààr van denken moet. . . . Niet dat het nu nog enig verschil maakt, maar als ik hem mag geloven, zou je stiefmoeder wel zeer aggressief zijn opgetreden.

DORA: Dat kunt u gerust geloven. Daar zie ik haar best toe in staat!

STOLK: En hij kon tevoren niet raden, dat zij plompweg alle normale, vrouwelijke terughoudendheid over boord zou gooien. Maar nogmaals, Doortje, jij was een geheime, ik zou haast zeggen een unfaire factor in het drama. Zonder jouw veel te vrijpostig neusje, zou er niets gebeurd zijn, voor zo ver jij wist. En als hij had kunnen vermoeden, dat hij straks bij zijn thuiskomst onmiddellijk door jou zou worden betrapt, zou hij heus wel wijzer zijn geweest. Met dat al is het natuurlijk nooit goed te praten wat hij gedaan heeft.

DORA: Maar het is nu eenmaal gebeurd. En ik zal nooit meer iets voor hem kunnen voelen. Behalve één groot verdriet. Ik zou hem zelfs nooit meer kunnen zien!

STOLK: Natuurlijk niet. Hij heeft het voor altijd bedorven, de sufferd.

DORA: En ik kan me heus niet voorstellen, dat hij ooit écht van me heeft gehouden, ik ga mezelf maar na. Ik was zó dol op hem, dat ik eenvoudig zou griezelen bij de idee, dat een andere man lief tegen me zou doen. Ik zou er onpasselijk van geworden zijn!

STOLK: Maar dàt is heel wat anders, Doortje! Nu stel je onredelijke eisen. Een gezonde meid als jij, met een normaal temperament, wil trouwen met een m a n. Níét met een halve of een kwart-man. Wat jij op 't ogenblik verlangt zijn twee onverenigbare elementen, in één man verenigd. Je verlangt een combinatie van water en vuur, van heet en koud. . . . Een man is nu eenmaal zo geschapen. En je stiefmoeder is een mooie vrouw. . . .

DORA: Ja, als ze pas van de kapper komt!

STOLK: Een vrouw als zij komt altijd van de kapper. . . . En als zo'n verleidelijke vrouw het initiatief neemt, is zij iedere normale jonge man te sterk.

DORA: Als dat zo is, heb ik een reden te meer om nóóit te trouwen.

STOLK: Dora, denk 'n ogenblik na. Waar zouden jullie vrouwen staan, als wij mannen níét zulke idioten waren? Je hebt hier te doen met een natuurverschijnsel, als onweer of aardbeving. Daar is geen remedie voor.

DORA (*wereldwijs*): o, ik weet heel goed, dat er verschil is tussen een man en een vrouw —

STOLK (*ondeugend*): Gelukkig wèl, ja.

DORA: Hè, meneer Stolk, dat is niet mooi van u. U maakt er een grapje van. (*weer in tranen*) Als u maar 'ns éven kon voelen hoe diep-ongelukkig ik ben —

STOLK: Dat weet ik maar al te goed, Doortje. En ik spot er niet mee. Het eerste, grote liefdesverdriet van een meisje als jij is wel een van de wreedste smarten, die Satan heeft uitgevonden. En persoonlijk spijt het me meer

dan ik je zeggen kan. Toen je me zei, dat Edward je deed denken aan de geur van lindebloesems, wist ik wel hoe laat het was. En hij had zich nog veel duidelijker in de kaart laten kijken. Ik heb zelfs al gespeeld met de idee, dat jij mijn schoondochter zou worden. En dat vond ik buitengewoon prettig, want ik mag je werkelijk heel graag, Doortje!

DORA (*snikkend*): Het had zo móóí kunnen zijn! En nu zal ik nooit meer van hem kunnen houden. Ik zou het niet eens willen!

STOLK: Zelfs al zou je willen: het zou volkomen uitgesloten zijn, nietwaar?

DORA (*verraadt zich andermaal door hem met een ontstelde ruk van haar hoofd aan te kijken*)

STOLK: Stel je dat even voor! Wat een verhouding in je familie! Wat een onmogelijke komedie! . . . Ja Doortje, je hebt helaas volkomen gelijk. Ook al zou je hem die stomiteit kunnen vergeven, jullie zouden toch niet meer kunnen trouwen.

DORA (*fel*): Maar u gelooft toch niet, dat ik heel mijn leven zal laten vergiftigen door zo'n kat van een stiefmoeder? Ik vermoord haar nog liever!

STOLK: Nee lieveling, daar ben je veel te evenwichtig voor. En je zult de slag vroeg of laat te boven komen. Jij reageert op de gezonde manier.

DORA (*heeft niet geluisterd*): Als ik werkelijk met Eddy zou willen trouwen, zou ik me door niets ter wereld laten afschrikken, zeker niet door haar!

STOLK: Maar Doortje, hoe stel jij je dan die toestand voor?

DORA: Maar dat is toch heel eenvoudig, meneer Stolk! Er zijn zoveel gezinnen, waar twee familieleden elkaar uit de weg gaan. Zij zal me heel graag missen en ik haar. De enigen, die ik nodig heb, zijn Eddy, Pappie, uh (*tracht haar blunder te herstellen*) Ik bedoel natuurlijk: die zóú ik nodig hebben.

STOLK: Ja-ja, dat spreekt van zelf.

DORA: Pappie en Paul zou ik even dikwijls kunnen zien als vroeger. En Mientje heeft beloofd, dat ze bij ons komt wonen, als we getrouwd zijn, uh. . . . Dat wil zeggen — *(begint weer te schreien)*

STOLK: Ik weet heel goed wat je wilt zeggen, kind. Maar het heeft niet zo mogen zijn, dus daar zullen we 't niet meer over hebben. Er is nog iets anders dat voor jou van vitaal belang is. Ik heb tot taak om jou van een liefvallig monster tot een gangbaar meisje te maken. Want in deze staat ben je eenvoudig niet eens huwbaar, dat heb je nu al ondervonden. *(daar zij nog steeds snikt)* Kom-kom! *(herhaalt zeer verstrooid zijn gebaar met de sigarettenkoker)* Hier, dat zal je wat helpen om —

DORA: Maar ik rook nooit, meneer Stolk, ik vind het afschuwelijk.

STOLK *(springt op, knipt hard met de vingers)* Héé, dat wàs het!! Nu wéét ik het weer! *(loopt ongewonden heen en weer, slaat zich voor het hoofd)* Natuurlijk! Eenvoudiger kón het niet! Het was t e eenvoudig!

DORA *(verbaasd)*: Meneer Stolk! Waar hèbt u het over?

STOLK: Die Amerikanen hadden hun Indiaanse vrouw sigaretten gegeven! En toen was het gauw genoeg afgelopen met dat kwaaltje. Ze moesten haar voor het onderzoek zien te lijmen met geschenken en ze hadden ten slotte niets anders meer. *(gaat weer naast haar zitten)* Luister eens, Doortje. Tot voor kort heb jij als rijk en goedverzorgd meisje met het leven kunnen spelen. Je voelde je meer dan een ander! je voelde je machtig! Je had een kwajongensachtig plezier in die zeldzame speling van de natuur. Maar nu ben je volwassen, nú begint het leven met jou te spelen. En dat op een hardhandige manier, dat heb je al moeten ondervinden. Ik moet je van dat gevaarlijk speelgoed ontdoen. En daarom wil ik, dat je leert roken. *(grinnikend)* De eerste keer in mijn loopbaan, dat

ik een patiënt het roken voorschrijf! Toe, neem een sigaret.

DORA (*neemt sigaret, laat zich vuur geven en doet voorzichtig een paar trekjes*): O foei, meneer Stolk, wat is dat vies!

STOLK: Dat weet ik. Maar dat wordt steeds beter. En al gauw kun je er niet meer buiten. . . . Om te beginnen rook je maar 'ns vijf sigaretten per dag. Dan zullen we verder zien.

DORA (*doet nog een trekje en begint te hoesten*)

STOLP (*klopt haar op de rug*): Het zal wel wennen, kindje. Een gezonde meid als jij went aan alles. En als we succes hebben, kun je tenminste zonder gevaar trouwen met de man van je keuze. Anders wordt het de ene ontploffing na de andere.

DORA (*op onwaarachtige toon*): Maar ik wil niet eens trouwen. . . . En zeker niet met hem.

EDWARD (*bij begin van laatste repliek ongemerkt uit keuken deur de hall in geduwd door Mientje, die deur achter hem sluit. De eerste schrik te boven, maar nog wat bedremmeld*): Weet je dat héél zeker, Doortje?

DORA (*wendt zich met een boze ruk naar hem om*): Hoe kom jij hier?! En hoe durf je?!

EDWARD: Mientje zei, dat je — (*opeens verontwaardigd*) Dora! róók jij?!

DORA (*snibbig*): Ja, en wat zou dat?

EDWARD: Ik houd niet van vrouwen die roken, dat wéét je. Ik rook zèlf niet eens!

DORA (*woedend*): Zeg eris, mannetje, als je denkt dat je mij kunt tiranniseren —!

STOLK (*opgestaan, grinnikend*): Nou, dan ga ik maar. . . .

D O E K